

Conselleria de Participació, Transparència, Cooperació i Qualitat Democràtica

ACORD de 31 de març de 2023, del Consell, pel qual s'aprova el Pla Estratègic de Memòria Democràtica de la Comunitat Valenciana. [2023/3683]

El Consell elabora la seua política de memòria democràtica d'acord amb els principis rectors de veritat, justícia, reparació i garantia de no repetició, així com amb les previsions de la Llei 14/2017, de 10 de novembre, de la Generalitat, de memòria democràtica i per a la convivència de la Comunitat Valenciana.

La Llei 14/2017, de 10 de novembre, de la Generalitat, de memòria democràtica i per a la convivència de la Comunitat Valenciana, estableix en el seu article 42 que les actuacions de la Generalitat en matèria de memòria democràtica s'articularen mitjançant un pla estratègic de durada quadriennal, que contindrà els objectius i prioritats que han de regir aquesta política durant el seu període de vigència.

El Pla Estratègic de Memòria Democràtica elaborat es formula entorn de sis eixos d'actuació i trenta dos objectius, que en molts casos ja han sigut implementats per la Conselleria de Participació, Transparència, Cooperació i Qualitat Democràtica, en col·laboració amb altres departaments de la Generalitat, amb altres administracions públiques i amb el moviment memorialista.

No obstant això, l'elaboració d'aquest pla estratègic resulta necessari i pretén dur a terme la necessària articulació i ordenació de les múltiples actuacions que es realitzen, de tal manera que es estructuraren amb major coherència i, al mateix temps, puguen ser sostenibles i evaluables en el mitjà i llarg termini.

A més, amb el pla estratègic es tracta d'aconseguir el conjunt de polítiques públiques per a la recuperació, protecció i conservació de la memòria democràtica valenciana, i el reconeixement, la reparació i garantia de no repetició de les víctimes, i és el resultat d'un ampli procés de consulta i participació de totes les conselleries i altres entitats públiques, les significatives aportacions de les quals han sigut integrades al text que es presenta per a la seua aprovació definitiva per part del Consell.

Així mateix, la Comissió Interdepartamental per a la Recuperació de la Memòria Democràtica, en la sessió de 15 de febrer de 2023, va informar favorablement el projecte de pla estratègic, destacant per part de totes les persones que la integren l'alt nivell de compromís amb la recuperació de la memòria democràtica i la reparació i dignificació de les víctimes, així com el grau de consens aconseguit en la seua aprovació definitiva.

Per tot quant antecedeix, en atenció al que es disposa en l'article 42.5 i en la disposició transitòria primera de la Llei 14 /2017, de la Generalitat, de memòria democràtica i per a la convivència de la Comunitat Valenciana, i en exercici de les competències atribuïdes per l'article 16.b de la Llei 5/1983, de 30 de desembre, del Consell, a proposta de la Conselleria de Participació, Transparència, Cooperació i Qualitat Democràtica, el Consell:

ACORDA

Primer

Aprovar el Pla Estratègic de Memòria Democràtica de la Comunitat Valenciana que figura en els annexos.

Segon

Ordenar-ne la publicació en el *Diari Oficial de la Generalitat Valenciana*, així com donar-li la màxima difusió a través dels mitjans de comunicació tècnics i electrònics pertinents.

València, 31 de març de 2023

La consellera secretària,
AITANA MAS MAS

Conselleria de Participación, Transparencia, Cooperación y Calidad Democrática

ACUERDO de 31 de marzo de 2023, del Consell, por el que se aprueba el Plan Estratégico de Memoria Democrática de la Comunitat Valenciana. [2023/3683]

El Consell elabora su política de memoria democrática de acuerdo con los principios rectores de verdad, justicia, reparación y garantía de no repetición, así como con las previsions de la Ley 14/2017, de 10 de noviembre, de la Generalitat, de memoria democrática y para la convivencia de la Comunitat Valenciana.

La Ley 14/2017, de 10 de noviembre, de la Generalitat, de memoria democrática y para la convivencia de la Comunitat Valenciana, establece en su artículo 42 que las actuaciones de la Generalitat en materia de memoria democrática se articularán mediante un plan estratégico de duración cuatrienal, que contendrá los objetivos y prioridades que tienen que regir esta política durante su periodo de vigencia.

El Plan Estratégico de Memoria Democrática elaborado se formula en torno a seis ejes de actuación y treinta dos objetivos, que en muchos casos ya han sido implementados por la Conselleria de Participación, Transparencia, Cooperación y Calidad Democrática, en colaboración con otros departamentos de la Generalitat, con otras administraciones públicas y con el movimiento memorialista.

Sin embargo, la elaboración de este Plan Estratégico resulta necesario y pretende llevar a cabo la necesaria articulación y ordenación de las múltiples actuaciones que se realizan, de tal manera que se estructuraren con mayor coherencia y, al mismo tiempo, puedan ser sostenibles y evaluables en el medio y largo plazo.

Además, con el Plan Estratégico se trata de alcanzar el conjunto de políticas públicas para la recuperación, protección y conservación de la Memoria Democrática Valenciana y el reconocimiento, reparación y garantía de no repetición de las víctimas y es el resultado de un amplio proceso de consulta y participación de todas las consellerias y otras entidades públicas cuyas significativas aportaciones han sido integradas al texto que se presenta para su aprobación definitiva por parte del Consell.

Asimismo, la Comisión Interdepartamental para la Recuperación de la Memoria Democrática, en su sesión de 15 de febrero de 2023, informó favorablemente el proyecto de Plan Estratégico, destacando por parte de todas las personas que la integran el alto nivel de compromiso con la recuperación de la memoria democrática y la reparación y dignificación de las víctimas, así como el grado de consenso alcanzado en su aprobación definitiva.

Por todo cuanto antecede, en atención a lo dispuesto en el artículo 42.5 y en la disposición transitoria primera de la Ley 14 /2017, de 10 de noviembre, de la Generalitat, de memoria democrática y para la convivencia de la Comunitat Valenciana y en ejercicio de las competencias atribuidas por el artículo 16.b de la Ley 5/1983, de 30 de diciembre, del Consell, a propuesta de la Conselleria de Participación, Transparencia, Cooperación y Calidad Democrática, el Consell

ACUERDA

Primero

Aprobar el Plan Estratégico de Memoria Democrática de la Comunitat Valenciana que figura en los anexos.

Segundo

Ordenar su publicación en el *Diari Oficial de la Generalitat Valenciana*, así como darle la máxima difusión a través de los medios de comunicación técnicos y electrónicos pertinentes.

València, 31 de marzo de 2023

La consellera secretaria,
AITANA MAS MAS

ANNEX I

*Pla Estratègic de Memòria Democràtica
de la Comunitat Valenciana*

I. Introducció.

La Llei 14/2017, de 10 de novembre, de la Generalitat, de memòria democràtica i per a la convivència de la Comunitat Valenciana, estableix el següent:

Article 42. Pla estratègic de memòria democràtica de la Comunitat Valenciana i programes anuals

1. Les actuacions de la Generalitat en matèria de memòria democràtica s'articularen mitjançant el Pla estratègic de memòria democràtica de la Comunitat Valenciana i els programes anuals.

2. El Pla estratègic de memòria democràtica de la Comunitat Valenciana té una durada quadriennal i conté els objectius i les prioritats que han de regir aquesta política durant el seu període de vigència. Així mateix, determina els recursos financers indicatius per a la seua execució.

3. El Pla estratègic de memòria democràtica de la Comunitat Valenciana establirà mesures específiques respecte dels treballs d'indagació, localització, exhumació i identificació de les víctimes.

4. Els programes anuals desenvoluparan els objectius, prioritats i recursos continguts en el Pla estratègic per a l'exercici corresponent.

5. El Consell aprovarà el Pla estratègic de memòria democràtica de la Comunitat Valenciana, elaborat per l'Institut Valencià de la Memòria Democràtica, els Drets Humans i les Llibertats Públiques, i el remetrà a les Corts per al seu examen. Igualment, aprovarà els respectius programes anuals elaborats per aquest institut.

El Pla estratègic de memòria democràtica de la Comunitat Valenciana ha de determinar la *Missió*, així com la *Visió* a la qual es pretén arribar.

En un primer esbós, podríem identificar la «*Missió*» com la recuperació, reivindicació i difusió dels valors democràtics, de defensa de la justícia social, la tolerància, la cultura, el pluralisme, el progrés i la lluita per les llibertats, encarnades en les persones que van lluitar i les van defensar durant la II República, la guerra i la dictadura franquista, així com l'absolut rebuig a aqueix règim i a qui puga reivindicar aquell passat.

Quant a la «*Visió*» és possible definir-la de manera preliminar com la d'una societat formada en els valors democràtics, d'igualtat i solidaritat, conscient i orgullosa de la lluita realitzada per totes les persones demòcrates antifranquistes per a construir un present de democràcia plena, que reivindica la seua lluita per les llibertats i per la democràcia, i que és reconeguda per la ciutadania com un valor fonamental en la creació del règim polític actual.

Aquest Pla estratègic respon a la necessària articulació i ordenació de les múltiples actuacions que el Govern valencià realitza i pretén desenvolupar, de tal manera que s'estructuren de manera coherent, sostenible i avaluable a mitjà i llarg termini.

Com a conseqüència, s'aconseguirà una major visualització de l'acció de govern, que s'instrumentalitzarà a través dels plans anuals i dels mecanismes de seguiment i avaluació, tot propiciant la rendició de comptes a la ciutadania sobre el destí dels fons i les polítiques per a recordar, reconèixer i reparar una etapa de repressió i de lluita per la dignitat, la justícia, la igualtat, la legalitat i la democràcia, que van ser retallades pel colp franquista, i que no es comencen a recuperar fins a la transició i el reconeixement de l'autonomia.

Es tracta de fer valdre la labor política en la recuperació de la memòria democràtica; però, sobretot, de promoure el dret de les víctimes i familiars al seu reconeixement i a la reparació i el rescabament directe, com a element que transcendeix en debats polítics.

La finalitat d'aquesta estratègia és poder fer efectiu el dret a conèixer la veritat del que s'ha esdevingut, promovent que isca a la llum, dignificant les víctimes, visualitzant els llocs de memòria i les fosses; el dret a conèixer o investigar, per a rescabalar les víctimes des del principi de justícia; i el dret a reparar de manera plena la violació dels drets humans i el mal patit.

ANEXO I

*Plan Estratégico de Memoria Democrática
de la Comunitat Valenciana*

I. Introducció

La Ley 14/2017, de 10 de noviembre, de la Generalitat, de memoria democrática y para la convivencia de la Comunitat Valenciana establece lo siguiente:

Artículo 42. Plan Estratégico de Memoria Democrática de la Comunitat Valenciana y programas anuales

1. Las actuaciones de la Generalitat en materia de memoria democrática se articularán mediante el Plan Estratégico de Memoria Democrática de la Comunitat Valenciana y los programas anuales.

2. El Plan Estratégico de Memoria Democrática de la Comunitat Valenciana tiene una duración cuatrienal y contiene los objetivos y prioridades que tienen que regir esta política durante su periodo de vigencia. Así mismo, determina los recursos financieros indicativos para su ejecución.

3. El Plan Estratégico de Memoria Democrática de la Comunitat Valenciana establecerá medidas específicas respecto de los trabajos de indagación, localización, exhumación e identificación de las víctimas.

4. Los programas anuales desarrollarán los objetivos, prioridades y recursos contenidos en el plan estratégico para el ejercicio correspondiente.

5. El Consell aprovarà el Plan Estratégico de Memoria Democrática de la Comunitat Valenciana elaborado por el Instituto Valenciano de la Memoria Democrática, los Derechos Humanos y las Libertades Públicas y lo remitirá a Les Corts para su examen. Igualmente, aprobará los respectivos programas anuales elaborados por este Instituto.

El Plan Estratégico de Memoria Democrática de la Comunitat Valenciana tiene que determinar la *Misión*, así como la *Visión* a la cual se pretende llegar.

En un primer esbozo, podríamos identificar la «*Misión*» como la recuperación, reivindicación y difusión de los valores democráticos, de defensa de la justicia social, la tolerancia, la cultura, el pluralismo, el progreso y la lucha por las libertades encarnadas en las personas que lucharon y las defendieron durante la II República, la guerra y la dictadura franquista, así como el absoluto rechazo a ese régimen y a quien pueda reivindicar ese pasado.

En cuanto a la «*Visión*» es posible definirla de manera preliminar como la de una sociedad formada en los valores democráticos, de igualdad y solidaridad, consciente y orgullosa de la lucha realizada por todas las personas demócratas antifranquistas para construir un presente de democracia plena, que pone en valor su lucha por las libertades y por la democracia y que es reconocida por la ciudadanía como un valor fundamental en la creación del régimen político actual.

Este plan estratégico responde a la necesaria articulación y ordenación de las múltiples actuaciones que el gobierno valenciano realiza y pretende desarrollar, de tal manera que se estructuren de manera coherente, sostenible y evaluable a medio y largo plazo.

Como consecuencia, se conseguirá una mayor visualización de la acción de gobierno, que se instrumentalizará a través de los planes anuales y de los mecanismos de seguimiento y evaluación, propiciando la rendición de cuentas a la ciudadanía sobre el destino de los fondos y las políticas para recordar, reconocer y reparar una etapa de represión y de lucha por la dignidad, la justicia, la igualdad, la legalidad y la democracia, que fueron recortados por el golpe franquista y que no se empiezan a recuperar hasta la transición y el reconocimiento de la autonomía.

Se trata de conseguir poner en valor la labor política en la recuperación de la memoria democrática pero, sobre todo, de promover el derecho de las víctimas y familiares a su reconocimiento y a la reparación y resarcimiento directo, como elemento que transcende en debates políticos.

El fin de esta estrategia es poder hacer efectivo el derecho a conocer la verdad de lo acontecido, promoviendo que salga a la luz, dignificando a las víctimas, visualizando los lugares de memoria y las fosas; el derecho a conocer o investigar, para resarcir a las víctimas desde el principio de justicia; y el derecho a reparar de manera plena la violación de los derechos humanos y el mal sufrido.

Tot això, amb l'objectiu afegit de la no repetició, que només es pot aconseguir des d'una exposició clara dels fets i de la incorporació des d'edats primerenques en el currículum formatiu.

El Pla estratègic que es presenta es formula entorn a sis eixos d'actuació que pretenen abraçar el conjunt de polítiques públiques per a la recuperació, protecció i conservació de la memòria democràtica valenciana, i el reconeixement, la reparació i garantia de no repetició de les víctimes.

A cadascun dels eixos s'han adscrit un conjunt d'objectius o metes que es pretenen aconseguir durant el període de vigència de l'estratègia.

Una bona part dels trenta-dos objectius ja han sigut implementats per la Conselleria de Participació, Transparència, Cooperació i Qualitat Democràtica, en col·laboració amb altres departaments de la Generalitat, amb altres administracions públiques i amb el moviment memorialista.

A cadascun dels objectius s'han lligat les mesures que els diferents agents implicats han de mamprendre per a la seua consecució.

En suma, amb l'aprovació d'aquest Pla estratègic es pretén dur a terme la necessària articulació i ordenació de les diverses actuacions que es realitzen, de tal manera que s'estructuren amb major coherència i, alhora, puguen ser sostenibles i avaluable a mitjà i llarg termini.

II. Eixos d'actuació.

Els sis eixos en què es basa aquest Pla estratègic pretenen cobrir el conjunt de polítiques públiques encaminades a acomplir la Llei 14/2017, de 10 de novembre, de la Generalitat, de memòria democràtica i per a la convivència de la Comunitat Valenciana; i el Decret 1/2023, de 13 de gener, del Consell, pel qual es desplega la Llei 14/2017, de 10 de novembre, de la Generalitat, de memòria democràtica i per a la convivència de la Comunitat Valenciana (DOGV 9514, 18.01.2023).

El primer dels eixos tracta tot allò referent a la localització, exhumació i identificació de les víctimes, així com l'elaboració del seu cens.

Per Resolució de 7 de febrer de 2023, de la consellera de Participació, Transparència, Cooperació i Qualitat Democràtica, es va donar publicitat al Mapa de fosses de la Comunitat Valenciana (DOGV 9536, 17.02.2023), i, per tant, s'ha de mantindre, revisar i actualitzar el mapa de fosses de la comunitat autònoma, a fi de comptar amb aquest registre de fosses existents, que constitueix la font imprescindible per a mamprendre el pla d'exhumacions.

En efecte, amb l'elaboració d'aquests documents es pot mamprendre de forma programada i coherent l'exhumació de totes les restes conegudes, per a aconseguir una Comunitat Valenciana lliure de fosses.

Alhora, es prepararà un Pla d'exhumacions de la Comunitat Valenciana i d'identificació, que continuarà la labor mampresa durant la legislatura 2019-2023, així com els treballs d'identificació antropològica, històrica i genètica realitzats a partir de l'Acord marc de data 2 de maig de 2021, entre la Conselleria de Participació, Transparència, Cooperació i Qualitat Democràtica, la Fundació per al Foment de la Investigació Sanitària i Biomèdica de la Comunitat Valenciana (FISABIO, fundació del sector públic, adscrita a la Conselleria de Sanitat), i la Universitat de València-Estudi General (UVEG), per al desenvolupament de projectes d'investigació i innovació en la identificació de les víctimes de la guerra i la dictadura franquista, d'ara endavant projecte FISABIO-UVEG).

En col·laboració amb el projecte FISABIO-UVEG i la DGTIC s'haurà de crear el Banc de dades d'ADN. Els treballs ja han sigut iniciats durant el període 2022-2023.

També serà imprescindible la posada en marxa del cens de víctimes de la guerra, la dictadura franquista i la transició, amb la col·laboració de les universitats públiques de la Comunitat Valenciana i les entitats memorialistes, així com amb la participació de la conselleria amb competències en matèria d'igualtat de tracte a les dones, i altres col·lectius de víctimes conegudes com el col·lectiu LGTBI, persones defensores del valencià i la cultura valenciana, i minories ètniques. En aquests moments es compta ja amb una primera fase del cens de víctimes, que ha sigut elaborat per la Coordinadora d'Associacions de Memòria Democràtica del País Valencià (CADME-PV).

Todo esto, con el objetivo añadido de la no repetición, que solo se puede conseguir desde una exposición clara de los hechos y de la incorporación desde edades tempranas en el currículum formativo.

El plan estratégico que se presenta se formula entorno a seis ejes de actuación que pretenden alcanzar el conjunto de políticas públicas para la recuperación, protección y conservación de la memoria democrática valenciana y el reconocimiento, reparación y garantía de no repetición de las víctimas.

A cada uno de los ejes se han adscrito un conjunto de objetivos o metas que se pretenden conseguir durante el periodo de vigencia de la Estrategia.

Una buena parte de los treinta y dos objetivos ya han sido implementados por la Conselleria de Participación, Transparencia, Cooperación y Calidad Democrática, en colaboración con otros departamentos de la Generalitat, con otras administraciones públicas y con el movimiento memorialista.

A cada uno de los objetivos se han ligado las medidas que los diferentes agentes implicados tienen que acometer para su consecución.

En suma, con la aprobación de este plan estratégico se pretende llevar a cabo la necesaria articulación y ordenación de las múltiples actuaciones que se realizan de tal manera que se estructuren con mayor coherencia y, al mismo tiempo, puedan ser sostenibles y evaluables en el medio y largo plazo.

II. Ejes de actuación

Los seis ejes en que se basa este plan estratégico pretenden cubrir el conjunto de políticas públicas encaminadas a dar cumplimiento a la Ley 14/2017, de 10 de noviembre, de la Generalitat, de memoria democrática y para la convivencia de la Comunitat Valenciana, y el Decreto 1/2023, de 13 de enero, del Consell, por el cual se desarrolla la Ley 14/2017, de 10 de noviembre, de la Generalitat, de memoria democrática y para la convivencia de la Comunitat Valenciana (DOGV 9514, 18.01.2023).

El primero de los ejes trata de todo lo referente a la localización, exhumación e identificación de las víctimas, así como la elaboración de su censo.

Por Resolución de 7 de febrero de 2023, de la consellera de Participación, Transparencia, Cooperación y Calidad Democrática, se dio publicidad al mapa de fosas de la Comunidad Valenciana (DOGV 9536, 17.02.2023), por lo que hay que mantener, revisar y actualizar el mapa de fosas de la comunidad autónoma a fin de contar con este registro de fosas existentes que constituye la fuente imprescindible para acometer el plan de exhumaciones.

En efecto, con la elaboración de estos documentos se puede acometer de forma programada y coherente la exhumación de todos los restos conocidos para conseguir una Comunitat Valenciana libre de fosas.

Asimismo se preparará un plan de exhumaciones de la Comunitat Valenciana y de identificación que continuará la labor emprendida durante la legislatura 2019-2023, así como los trabajos de identificación antropológica, histórica y genética realizados a partir del Acuerdo Marco de fecha 2 de mayo de 2021, entre la Conselleria de Participación, Transparencia, Cooperación y Calidad Democrática, la Fundació per al Foment de la Investigació Sanitària i Biomèdica de la Comunitat Valenciana (fundación del sector público, adscrita a la Conselleria de Sanidad), y la Universitat de València-Estudi General, para el desarrollo de proyectos de investigación e innovación en la identificación de las víctimas de la guerra y la dictadura franquista de ahora en adelante proyecto FISABIO-UVEG).

En colaboración con el proyecto FISABIO-UVEG y la DGTIC se deberá crear el banco de datos de ADN. Los trabajos ya han sido iniciados durante el periodo 2022-2023.

También será imprescindible la puesta en marcha del censo de víctimas de la guerra, la dictadura franquista y la transición, con la colaboración de las universidades públicas de la Comunitat Valenciana y las entidades memorialistas, así como con la participación de la conselleria con competencias en materia de igualdad de trato a las mujeres, y otros colectivos de víctimas conocidas como el colectivo LGTBI, personas defensoras de la lengua y cultura valenciana y minorías étnicas. En estos momentos se cuenta ya con una primera fase del censo de víctimas que ha sido elaborado por la Coordinadora de Asociaciones de Memoria Democrática del País Valenciano (CADME-PV).

Més enllà de la realització material d'aquestes tasques, és possible procedir a dignificar les zones en les quals consta l'existència de víctimes assassinades, mitjançant la corresponent senyalització i la ubicació de monòlits de reconeixement i homenatge, sempre donant rellevància al paper de les dones en la defensa dels valors democràtics.

Un paper destacat ha d'atorgar-se al Memorial de víctimes del franquisme del cementeri de Paterna, l'execució del qual s'ha iniciat durant l'exercici 2023 i que haurà d'ultimar-se, així com posar en marxa el trasllat de les restes exhumades custodiades en el cementeri de Paterna, per a la qual cosa cal establir un pla específic.

Finalment, caldrà plantejar, en col·laboració amb les organitzacions cíviques interessades en aquesta classe de víctimes, i totes les institucions, públiques o privades, que custodien arxius, expedients o historials mèdics sobre naixements esdevinguts a la Comunitat Valenciana durant la guerra civil i la dictadura franquista fins a l'entrada en vigor de la Constitució de 1978, un pla específic per a la localització i identificació de nadons i menors sostrets que nodrisca el cens d'aquesta tipologia de víctimes. Des de l'any 2021, s'ha començat la identificació d'aquest col·lectiu en el si del projecte FISABIO-UVEG, per mitjà de les associacions respectives, i ja s'han aconseguit els primers resultats.

Així mateix, en col·laboració amb el projecte FISABIO-UVEG i la DGTIC, s'ha de crear el Banc de dades d'ADN de nadons i menors sostrets.

El segon eix és el relatiu al patrimoni de tipus divers relacionat amb la memòria democràtica, això és, amb aquell patrimoni que comprén el període de la II República, la guerra, la dictadura franquista i la transició.

La primera qüestió que s'aborda és la consecució de la retirada dels espais públics del territori valencià, o dels espais privats que es projecten a un espai públic, de tots els vestigis contraris a la memòria democràtica i a la dignitat de les víctimes. Per a això el primer que cal fer és traure'ls a la llum i comptabilitzar-los per mitjà d'un Catàleg de vestigis, i la seua periòdica revisió i actualització.

Per Resolució de 14 de setembre de 2021, de la consellera de Participació, Transparència, Cooperació i Qualitat Democràtica, es va donar publicitat l'Acord de 20 de juliol de 2021, de la comissió tècnica de coordinació, així com als seus annexos, pel qual s'aprova el catàleg de vestigis de la guerra i la dictadura franquista en l'àmbit de la Comunitat Valenciana, la relació dels elements contraris a la memòria democràtica i la dignitat de les víctimes que hagen de ser retirats o eliminats en no haver sigut retirats o eliminats voluntàriament, i els criteris generals d'actuació sobre els vestigis de la guerra. La seua actualització va ser publicada per Resolució de 9 de novembre de 2022, de la consellera de Participació, Transparència, Cooperació i Qualitat Democràtica, per la qual es dona publicitat a l'Acord de 15 de setembre de 2022, de la Comissió tècnica de coordinació, relatiu a la modificació i actualització del Catàleg de vestigis de la guerra i la dictadura franquista en l'àmbit de la Comunitat Valenciana, i la relació d'elements contraris a la memòria democràtica i a la dignitat de les víctimes que han de ser retirats o eliminats.

En aquest punt és necessària la col·laboració dels ajuntaments, que en són els responsables, en primer terme, de la retirada. Per això, s'ha d'incloure una línia de subvenció que tinga com a objecte finançar totes les actuacions necessàries per a la retirada d'aquesta classe de vestigis, i que ja ha sigut convocada durant els exercicis 2021, 2022 i 2023.

En relació amb l'església catòlica, s'estableix un mecanisme de coordinació per a la retirada dels vestigis lligats a la dictadura franquista que encara es mantenen en edificis de la seua titularitat.

Es tracta d'una qüestió que queda perfectament recollida en la Llei 14/2017, de 10 de novembre, i en el Decret 1/2023, de 13 de gener, perquè segons aquesta normativa s'incoaran d'ofici, per la Generalitat, procediments administratius de retirada forçosa dels vestigis que es dirigiran, si és el cas, tant a les administracions públiques que no complisquen amb el que es preveu en la llei i en el decret, com als i les particulars que es neguen a la retirada.

També s'ha de desenvolupar una política d'exhibició del patrimoni relacionat amb la II República, la guerra, la dictadura franquista i la transició.

Más allá de la realización material de estas tareas es posible proceder a dignificar las zonas en las cuales consta la existencia de víctimas asesinadas mediante la correspondiente señalización y la ubicación de monolitos de reconocimiento y homenaje, siempre dando relevancia al papel de las mujeres en la defensa de los valores democráticos.

Un papel destacado debe otorgarse al Memorial de víctimas del franquismo del cementerio de Paterna, cuya ejecución se ha iniciado durante el ejercicio 2023 y que deberá ultimarse, así como poner en marcha el traslado de los restos exhumados custodiados en el cementerio de Paterna, siendo necesario establecer un plan específico a este respecto.

Finalmente, habrá que plantear, en colaboración con las organizaciones cívicas interesadas en este tipo de víctimas, y todas las instituciones, públicas o privadas, que custodien archivos, expedientes o historiales médicos sobre nacimientos acaecidos en la Comunitat Valenciana durante la guerra civil y la dictadura franquista hasta la entrada en vigor de la Constitución de 1978, un plan específico para la localización e identificación de los bebés y menores sustraídos que nutra el censo de esta tipología de víctimas. Desde el año 2021 se ha empezado la identificación de este colectivo en el seno del proyecto FISABIO-UVEG, por medio de las asociaciones respectivas y ya se han conseguido los primeros resultados.

Así mismo, en colaboración con el proyecto FISABIO-UVEG y la DGTIC se tiene que crear el banco de datos de ADN de bebés y menores sustraídos.

El segundo eje es el relativo al patrimonio de diverso tipo relacionado con la memoria democrática, esto es, con aquel patrimonio que comprende el periodo de la II República, la guerra, la dictadura franquista y la transición.

La primera cuestión que se aborda es la consecución de la retirada de los espacios públicos del territorio valenciano, o de los espacios privados que se proyecten a un espacio público, de todos los vestigios contrarios a la memoria democrática y a la dignidad de las víctimas. Para lo cual lo primero que hay que hacer es sacarlos a la luz y contabilizarlos por medio de un Catálogo de vestigios y su periódica revisión y actualización.

Por Resolució de 14 de setembre de 2021, de la consellera de Participació, Transparència, Cooperació i Qualitat Democràtica, se dio publicitat al Acuerdo de 20 de julio de 2021, de la Comisión Técnica de Coordinación, así como a sus anexos, por el cual se aprueba el catálogo de vestigios de la guerra y la dictadura franquista en el ámbito de la Comunitat Valenciana, la relación de los elementos contrarios a la memoria democrática y la dignidad de las víctimas que tengan que ser retirados o eliminados al no haber sido retirados o eliminados voluntariamente, y los criterios generales de actuación sobre los vestigios de la guerra. Su actualización fue publicada por Resolució de 9 de noviembre de 2022, de la consellera de Participació, Transparència, Cooperació i Qualitat Democràtica, por la cual se da publicitat al Acuerdo de 15 de septiembre de 2022, de la Comisión Técnica de Coordinación, relativo a la modificación y actualización del Catálogo de vestigios de la guerra y la dictadura franquista en el ámbito de la Comunitat Valenciana y la relación de elementos contrarios a la memoria democrática y a la dignidad de las víctimas que tienen que ser retirados o eliminados.

En este punto es necesaria la colaboración de los ayuntamientos, que son los responsables, en primer término, de su retirada. Por eso se deberá incluir una línea de subvención que tenga por objeto financiar todas las actuaciones necesarias para la retirada de este tipo de vestigios y que ya ha sido convocada durante los ejercicios 2021, 2022 y 2023.

En relación con la Iglesia Católica se establece un mecanismo de coordinación para la retirada de los vestigios ligados a la dictadura franquista que todavía se mantienen en edificios de su titularidad.

Se trata de una cuestión que queda perfectamente recogida en la Ley 14/2017, de 10 de noviembre, y en el Decreto 1/2023, de 13 de enero, pues según dicha normativa se incoarán de oficio, por la Generalitat, procedimientos administrativos de retirada forçosa de los vestigios que se dirigirán, si es el caso, tanto a las administraciones públicas que no cumplan con lo previsto en la Ley y en el Decreto, como a los y las particulares que se nieguen a la retirada.

También se debe desarrollar una política de exhibición del patrimonio relacionado con la II República, la guerra, la dictadura franquista y la transición.

És una qüestió essencial donar a conèixer a tota la societat valenciana el valuós patrimoni existent i, alhora, dotar d'elements formatius el públic per a conèixer el passat.

Per a això, d'acord amb criteris científics generalment acceptats per les persones historiadores i estudioses d'aquest període històric, cal fomentar la difusió d'aquest patrimoni a través d'exposicions, permanents o temporals, dirigides tant a la ciutadania en general, com a grups específics, com ara l'alumnat de primària i secundària / de totes les etapes educatives perquè des del coneixement del passat enfortisquen la seua formació en valors democràtics.

En aquest sentit i, en primer lloc, cal posar en marxa i mantindre el Catàleg dels llocs i itineraris de la memòria democràtica de la Comunitat Valenciana, en el qual s'inscriuran els llocs i itineraris que es declaren amb la protecció prevista en la Llei 14/2017, de 10 de novembre, de la Generalitat, de memòria democràtica i per a la convivència de la Comunitat Valenciana; els llocs i itineraris que es documenten segons la disposició addicional novena d'aquesta norma, i aquells reconeguts i declarats pels ajuntaments. La inscripció en comportarà necessàriament la senyalització i difusió.

En relació amb això resulta imprescindible, a més, la creació dels centres d'interpretació, així com que en els museus es promoguen sales específiques dedicades al període que tractem.

Com a complement a la labor museogràfica, els llocs i itineraris de la memòria que es troben recollits en la Llei hauran de formar part del patrimoni històric de la memòria democràtica valenciana, de manera que permeta el coneixement d'aquest període als valencians i valencianes.

També el patrimoni bèl·lic resulta imprescindible com a element del coneixement històric i memorialista d'aquest període i, a més, pot servir com a atractiu de caràcter turístic en algunes comarques de la Comunitat Valenciana.

Un element extraordinàriament important en matèria patrimonial, íntimament relacionat amb la memòria democràtica, és la construcció de monuments i memorials en tot el territori dedicats a les víctimes de la dictadura.

Així, pel seu especial simbolisme per a la memòria col·lectiva dels valencians i valencianes i constituir els primers llocs de la memòria democràtica de la Comunitat Valenciana, que han sigut declarats per la Generalitat en els anys 2022 i 2023, s'atendrà la construcció d'un memorial de les víctimes del franquisme i d'un centre d'interpretació al Terror de Paterna (València) i al Camp de Concentració d'Albatera (San Isidro, Alacant).

Al costat d'això, de cap a cap de la Comunitat Valenciana, serà procedent erigir monuments i memorials en record de les víctimes.

En tots els casos es donarà una especial rellevància a la repressió patida per les dones, així com la seua participació en els fets que, si fa el cas, es commemoren. Així mateix, es posarà l'accent en les víctimes per la seua condició sexual, ètnica, i per la defensa del valencià i de la cultura valenciana.

Aquests monuments, a més de servir d'homenatge i record a les víctimes, també han de ser convenientment senyalitzats i incloure's com a patrimoni material de la memòria democràtica.

D'igual manera, s'han de dur a terme actuacions de recuperació d'arxius públics i privats per a constituir un fons documental públic, com més complet siga possible, que permeta les investigacions històriques per a un millor coneixement científic del nostre passat.

La totalitat dels fons documentals que es referisquen a fets i persones lligats al territori valencià han de situar-se a la Comunitat Valenciana, i és ací on han de ser ordenats i catalogats.

El tercer dels eixos fa referència a la valoració de la participació de la societat civil organitzada en la implementació de les polítiques memorialistes.

Es tracta, com diu la Llei, de reconèixer i fomentar el moviment memorialista, atès que aquestes entitats contribueixen a la conscienciació social per a la preservació de la memòria democràtica i a la defensa dels drets de les víctimes, per la qual cosa han de promoure's per les entitats memorialistes actuacions que contribuïsquen a la consecució dels objectius marcats en la llei i, alhora, la Generalitat ha de donar suport a la seua creació i manteniment.

Els objectius establits en aquest eix s'emmarquen en una política d'enfortiment i foment del moviment memorialista, i es concreta en

Es una cuestión esencial dar a conocer a toda la sociedad valenciana el rico patrimonio existente y, al mismo tiempo, dotar de elementos formativos al público para conocer el pasado.

A este fin, de acuerdo con criterios científicos generalmente aceptados por las personas historiadoras y estudiosas de este periodo histórico, hay que fomentar la difusión de este patrimonio a través de exposiciones, permanentes o temporales, dirigidas tanto a la ciudadanía en general, como a grupos específicos, como por ejemplo el alumnado de primaria y secundaria / de todas las etapas educativas, para que desde el conocimiento del pasado fortalezcan su formación en valores democráticos.

En este sentido y, en primer lugar, hay que poner en marcha y mantener el Catálogo de los Lugares e Itinerarios de la Memoria Democrática de la Comunitat Valenciana, en el que se inscribirán los lugares e itinerarios que se declaren con la protección prevista en la Ley 14/2017, de 10 de noviembre, de la Generalitat, de memoria democrática y para la convivencia de la Comunitat Valenciana; los lugares e itinerarios que se documenten según la Disposición Adicional novena de esta norma y aquellos reconocidos y declarados por los ayuntamientos. La inscripción conllevará necesariamente su señalización y difusión.

En relación con ello resulta imprescindible, además, la creación de los centros de interpretación, así como que en los museos se promuevan salas específicas dedicadas al periodo que nos ocupa.

Como complemento a la labor museográfica, los lugares e itinerarios de la memoria recogidos en la Ley tendrán que formar parte del patrimonio histórico de la memoria democrática valenciana, de forma que permita el conocimiento de este periodo a los valencianos y valencianas.

También el patrimonio bélico resulta imprescindible como elemento del conocimiento histórico y memorialista de este periodo y, además, puede servir como atractivo de carácter turístico en algunas comarcas de la Comunitat Valenciana.

Un elemento extraordinariamente importante en materia patrimonial, íntimamente relacionado con la memoria democrática, es la construcción de monumentos y memoriales en todo el territorio dedicados a las víctimas de la dictadura.

Así, por su especial simbolismo para la memoria colectiva de los valencianos y valencianas y constituir los primeros Lugares de la Memoria Democrática de la Comunitat Valenciana, que han sido declarados por la Generalitat en los años 2022 y 2023, se atenderá la construcción de un memorial de las víctimas del franquismo y un centro de interpretación en «El Terror» de Paterna (València) y el Campo de Concentración de Albatera (San Isidro, Alicante).

Junto a ello, a lo largo y ancho de la Comunitat Valenciana, procederá erigir monumentos y memoriales en recuerdo de las víctimas.

En todos los casos se dará una especial relevancia a la represión padecida por las mujeres, así como su participación en los hechos que, en su caso, se conmemoren. Así mismo, se hará hincapié en las víctimas por su condición sexual, étnica, y por la defensa de la lengua y cultura valenciana.

Estos monumentos, además de servir de homenaje y recuerdo a las víctimas, también deberán ser convenientemente señalizados e incluirse como patrimonio material de la memoria democrática.

De igual modo, se realizarán actuaciones de recuperación de archivos públicos y privados para constituir un fondo documental público, lo más completo posible, que permita las investigaciones históricas para un mejor conocimiento científico de nuestro pasado.

La totalidad de los fondos documentales que se refieran a hechos y personas ligados al territorio valenciano tienen que situarse en la Comunitat Valenciana y es aquí donde tienen que ser ordenados y catalogados.

El tercero de los ejes hace referencia a la puesta en valor de la participación de la sociedad civil organizada en la implementación de las políticas memorialistas.

Se trata, como dice la Ley, de reconocer y fomentar el movimiento memorialista, dado que estas entidades contribuyen a la concienciación social para la preservación de la memoria democrática y a la defensa de los derechos de las víctimas, por lo que tienen que promoverse por las entidades memorialistas actuaciones que contribuyan a la consecución de los objetivos marcados en la Ley, y, a la vez, la Generalitat ha de apoyar su creación y mantenimiento.

Los objetivos establecidos en este eje se enmarcan en una política de fortalecimiento y fomento del movimiento memorialista, con-

la inclusió en la llei anual de pressupostos de línies de subvenció de concurrència competitiva, destinades a la concessió d'ajudes per a la realització d'actuacions de commemoració o d'homenatge relacionades amb la memòria democràtica valenciana o d'accions de difusió en aquesta matèria.

També s'haurà d'atendre una línia de subvenció nominativa destinada a la Coordinadora d'associacions dirigida a l'enfortiment del moviment memorialista.

Així mateix, es projectaran actuacions encaminades a la coordinació, des del mateix òrgan competent en matèria de memòria democràtica, de les iniciatives i accions del moviment memorialista amb la finalitat, en primer lloc, d'estimular la creació d'aquesta mena d'associacions i, en segon terme, amb actuacions de posada en comú a través de jornades específiques que serien realitzades des d'un punt territorial, o bé per matèries d'interès comú. Aquesta tasca de coordinació del moviment memorialista haurà de culminar anualment en una jornada específica de tot el moviment presidida per les persones representants dels òrgans competents de la Generalitat.

A més, s'ha de promoure una altra línia de subvenció destinada tant a fundacions com a associacions, la finalitat de les quals serà fonamentalment l'elaboració d'estudis i investigacions sobre la guerra, la dictadura franquista i la transició, centrant-se en la història local, en què es puguen recollir i arxivar la major quantitat d'elements d'història oral possible.

També s'enfortirà el finançament d'una part singular dels estudis històrics relacionats amb el franquisme, com és la història del moviment obrer durant el franquisme, en el qual les fundacions lligades als sindicats o partits polítics han de tindre un paper rellevant, prenent en consideració els fons existents en els seus arxius.

D'igual manera, s'han de fomentar els estudis de la repressió franquista per les seues respectives associacions en relació amb el moviment feminista, el col·lectiu LGTBI, els col·lectius defensors del valencià i de la cultura valenciana, i altres col·lectius de víctimes.

En aquest punt té una singular importància el foment de la participació del conjunt de la societat civil en l'elaboració de les polítiques de memòria democràtica.

Es pretén usar les plataformes ja existents de participació de la ciutadania perquè siga possible la realització de propostes, la presentació d'iniciatives o l'esmena de les actuacions dels òrgans competents en matèria de memòria.

A l'efecte es reconduirà la participació des del web: <https://participacio.gva.es/va/web/qualitat-democratica/inicio>, en què es presentaran les propostes que puguen dur-se a terme de manera immediata, permetent una contínua interacció amb la ciutadania, així com les iniciatives de major recorregut i amb unes necessitats de finançament específiques, a través de la pàgina web «GVA-Participa».

El quart eix aborda un element essencial de les polítiques de memòria democràtica com és la reparació i reconeixement de les víctimes del franquisme.

El primer objectiu és la creació, mitjançant la norma corresponent, d'oficines d'atenció i ajuda a les víctimes del franquisme que cobrisquen tot el territori de la Comunitat Valenciana.

S'aborda com a iniciativa innovadora l'impuls d'una iniciativa legislativa de modificació del Codi Penal, en el sentit d'introduir el delictes d'apologia del franquisme, de la mateixa manera que es recull el d'enaltiment del terrorisme en l'article 578 del Codi Penal espanyol.

Aquesta iniciativa es canalitzarà a través de la capacitat d'iniciativa legislativa de les comunitats autònomes al Senat.

També es pretén eliminar del territori de la Comunitat Valenciana qualsevol acte d'exaltació del franquisme o d'ofensa a les víctimes.

En primer terme, mitjançant la prevenció, això és, mitjançant l'actuació policial en les concentracions o manifestacions de qualsevol tipus, en les quals, d'acord amb la informació de què disposen els cossos dedicats a la seguretat pública, puguen produir-se conductes d'exaltació del franquisme o contràries a la dignitat de les víctimes.

Quan l'actuació policial siga insuficient i hi haja exaltació del franquisme s'incoaran, per l'òrgan competent en matèria de memòria democràtica, els corresponents expedients de sanció de naturalesa

crentándose en la inclusión en la Ley anual de presupuestos de líneas de subvención de concurrència competitiva, destinadas a la concesión de ayudas para la realización de actuaciones de conmemoración o de homenaje relacionadas con la memoria democrática valenciana o de acciones de difusión en esta materia.

También se deberá atender una línea de subvención nominativa destinada a la Coordinadora de asociaciones dirigida al fortalecimiento del movimiento memorialista.

Así mismo, se proyectarán actuaciones encaminadas a la coordinación, desde el propio órgano competente en materia de memoria democrática, de las iniciativas y acciones del movimiento memorialista con el fin, en primer lugar, de estimular la creación de este tipo de asociaciones y, en segundo término, actuaciones de puesta en común a través de jornadas específicas que serían realizadas desde un punto territorial, o bien por materias de interés común. Esta tarea de coordinación del movimiento memorialista deberá culminar anualment en una jornada específica de todo el movimiento presidida por las personas representantes de los órganos competentes de la Generalitat.

Además, se deberá promover otra línea de subvención destinada tanto a fundaciones como a asociaciones, el fin de las cuales será fundamentalmente la elaboración de estudios e investigaciones sobre la guerra, la dictadura franquista y la transición, centrándose en la historia local, donde se puedan recoger y archivar la mayor cantidad de elementos de historia oral posible.

También se fortalecerá la financiación de una parte singular de los estudios históricos relacionados con el franquismo, como es la historia del movimiento obrero durante el franquismo, en el cual las fundaciones ligadas a los sindicatos o partidos políticos, tendrán que tener un papel relevante, tomando en consideración los fondos existentes en sus archivos.

De igual manera, se fomentará los estudios de la represión franquista por sus respectivas asociaciones en relación con el movimiento feminista, el colectivo LGTBI, los colectivos defensores de la cultura y lengua valenciana y otros colectivos de víctimas.

En este punto tiene una singular importancia el fomento de la participación del conjunto de la sociedad civil en la elaboración de las políticas de memoria democrática.

Se pretende usar las plataformas ya existentes de participación de la ciudadanía para que sea posible la realización de propuestas, la presentación de iniciativas o la enmienda de las actuaciones de los órganos competentes en materia de memoria.

A este fin se reconducirá la participación desde la web: <https://participacio.gva.es/es/web/qualitat-democratica/>, en la cual se presentarán las propuestas que puedan llevarse a cabo de manera inmediata, permitiendo una continua interacción con la ciudadanía, así como las iniciativas de mayor recorrido y con unas necesidades de financiación específicas, a través de la página web «GVA-Participa».

El cuarto eje aborda un elemento esencial de las políticas de memoria democrática como es la reparación y reconocimiento de las víctimas del franquismo.

El primer objetivo es la creación, mediante la norma correspondiente, de oficinas de atención y ayuda a las víctimas del franquismo que cubran todo el territorio de la Comunitat Valenciana.

Se aborda como iniciativa innovadora el impulso de una iniciativa legislativa de modificación del Código Penal, en el sentido de introducir el delito de apología del franquismo del mismo modo que se recoge el de enaltecimiento del terrorismo en el artículo 578 del Código Penal español.

Esta iniciativa se canalizará a través de la capacidad de iniciativa legislativa de las comunidades autónomas en el Senado.

También se pretende eliminar en el territorio de la Comunitat Valenciana cualquier acto de exaltación del franquismo o de ofensa a las víctimas.

En primer término, mediante la prevención, esto es, mediante la actuación policial en las concentraciones o manifestaciones de cualquier tipo, en las cuales, de acuerdo con la información de la cual disponen los cuerpos dedicados a la seguridad pública, pudieran producirse conductas de exaltación del franquismo o contrarias a la dignidad de las víctimas.

Cuando la actuación policial sea insuficiente y haya exaltación del franquismo se incoarán, por el órgano competente en materia de memoria democrática, los correspondientes expedientes de sanción de natu-

administrativa o, si és el cas, la corresponent denúncia a la Fiscalia en cas de delictes penals.

Per a una persecució eficaç d'aquestes activitats és necessària una adequada formació dels cossos i forces de seguretat, així com de les policies locals, i també la col·laboració de la Delegació del Govern en aquesta comunitat autònoma.

L'elaboració d'un manual dirigit a la formació dels diferents cossos policials i la impartició permanent de cursos de formació i reciclatge són els primers elements per a una acció policial adequada.

La reparació a les víctimes també ha de canalitzar-se a través de la institucionalització del seu record i homenatge al màxim nivell institucional. La mateixa Llei 14/2017, de 10 de novembre, de la Generalitat, de memòria democràtica i per a la convivència de la Comunitat Valenciana, estableix el dia 28 de març com a dia de record i homenatge coincidint amb l'aniversari de la mort del poeta Miguel Hernández.

És per això que, per tal que la societat valenciana ho reconega, a través de les seues màximes representacions institucionals, les Corts Valencianes i el president de la Generalitat, ha d'institucionalitzar-se el reconeixement del poble valencià a totes les persones que van ser víctimes del franquisme, i també a les persones que hui encara estan vives que van destacar en defensa de la lluita per la democràcia i les llibertats.

A més, vist que la memòria democràtica és fonamentalment una eina per a la millora de la democràcia, anualment haurà d'organitzar-se una campanya de publicitat institucional amb aquest missatge, tot coincidint amb l'inici del curs escolar.

Finalment, en aquest apartat es marca com a objectiu la posada en funcionament de la Comissió de la Veritat, la Justícia i la Reparació, la qual va ser creada en virtut de la disposició addicional primera del Decret 1/2023, de 13 de gener, del Consell, que desplega la Llei 14/2017, de 10 de novembre, de la Generalitat, de memòria democràtica i per a la convivència de la Comunitat Valenciana (DOGV 9514, 18.01.2023), mitjançant l'aprovació del seu règim jurídic, estructura, composició i l'inici de les sessions.

El cinquè eix es dedica a l'ensenyament de la memòria democràtica en l'educació reglada.

El primer que cal destacar en aquest apartat és la singular importància de l'ensenyament als escolars i estudiants tant del període històric com dels valors democràtics i els drets humans.

Es parteix d'un model en el qual el desconeixement d'aquest període i l'ensenyament d'aquests valors ha sigut la tònica general. Els únics intents de formació en la matèria s'han dut a terme per les entitats memorialistes, a través d'actuacions específiques dirigides a uns pocs centres d'estudi i a estudiants que voluntàriament han assistit a les sessions de formació.

Tampoc el professorat / personal docent disposa de coneixements ni eines de formació adequades. Així, és necessari crear un pla específic d'ensenyament dels valors democràtics des del coneixement del passat. Aquest pla s'haurà de dur a terme per persones expertes en la matèria i també en didàctica i pedagogia.

Al costat d'això ha de planificar-se el currículum i procedir a implantar-lo en el sistema valencià d'educació en ESO i Batxillerat.

Al mateix temps, ha de formar-se el professorat encarregat de la impartició d'aquesta matèria i es recolzarà en la Xarxa de centres per la memòria democràtica, aules de memòria democràtica i docents especialitzats en la matèria.

En l'àmbit universitari es fomenta la creació de càtedres de memòria democràtica, amb la finalitat de convertir les universitats valencianes en referents en l'estudi d'aquest període.

Així mateix, es fomentarà la formació de nous investigadors i investigadores que indaguen noves perspectives d'estudi i puguen consolidar una comunitat científica de referència a la Comunitat Valenciana.

Un altre element a significar és la necessitat de fomentar els estudis específics sobre la repressió franquista, el moviment obrer o la història del període de la transició, juntament amb l'explotació dels fons que tenen tant els sindicats com alguns partits polítics.

També es procurarà fomentar la investigació en camps que fins ara han sigut tractats de manera insuficient i aïllada, com és el cas de tot allò relatiu a la participació de les dones en la vida política, social i eco-

raleza administrativa o, si es el caso, la correspondiente denuncia a la Fiscalía en caso de delito penal.

Para una eficaz persecución de estas actividades es necesaria una adecuada formación de los cuerpos y fuerzas de seguridad, así como de las policías locales y también la colaboración de la Delegación del Gobierno en esta comunidad autónoma.

La elaboración de un manual dirigido a la formación de los diferentes cuerpos policiales y la impartición permanente de cursos de formación y reciclaje es el primer elemento para una adecuada acción policial.

La reparación a las víctimas también tiene que canalizarse a través de la institucionalización de su recuerdo y homenaje al máximo nivel institucional. La propia Ley 14/2017, de 10 de noviembre, de la Generalitat de memoria democrática y para la convivencia de la Comunitat Valenciana, establece el día 28 de marzo como día de recuerdo y homenaje coincidiendo con el aniversario de la muerte del poeta Miguel Hernández.

Es por eso que para que la sociedad valenciana reconozca, a través de sus máximas representaciones institucionales, Les Corts y el Presidente de la Generalitat, tiene que institucionalizarse el reconocimiento del pueblo valenciano a todas las personas que fueron víctimas del franquismo y también a las personas que hoy todavía están vivas que destacaron en defensa de la lucha por la democracia y las libertades.

Además, considerando que la memoria democrática es fundamentalmente una herramienta para la mejora de la democracia, anualmente deberá organizarse una campaña de publicidad institucional con este mensaje coincidiendo con el inicio del curso escolar.

Por último, en este apartado se marca como objetivo la puesta en funcionamiento de la Comisión de la Verdad, la Justicia y la Reparación, la cual fue creada en virtud de la disposición adicional primera del Decreto 1/2023, de 13 de enero, del Consell, por el cual se desarrolla la Ley 14/2017, de 10 de noviembre, de la Generalitat, de memoria democrática y para la convivencia de la Comunitat Valenciana (DOGV 9514, 18.01.2023) mediante la aprobación de su régimen jurídico, estructura, composición y el inicio de las sesiones.

El quinto eje se dedica a la enseñanza de la Memoria Democrática en la educación reglada.

Lo primero a destacar en este apartado es la singular importancia de la enseñanza a los escolares y estudiantes tanto del periodo histórico, como de los valores democráticos y los derechos humanos.

Se parte de un modelo en el cual el desconocimiento de este periodo y la enseñanza de estos valores ha sido la tónica general. Los únicos intentos de formación en esta materia se han llevado a cabo por las entidades memorialistas a través de actuaciones específicas dirigidas a unos pocos centros de estudio y a estudiantes que voluntariamente han asistido a las sesiones de formación.

Tampoco el profesorado / personal docente dispone de conocimientos ni herramientas de formación adecuadas. Así, es necesario crear un plan específico de enseñanza de los valores democráticos desde el conocimiento del pasado. Este plan se tendrá que llevar a cabo por personas expertas en la materia y al mismo tiempo en didáctica y pedagogía.

Junto a esto deberá planificarse el currículum y proceder a su implantación en el sistema valenciano de educación en ESO y Bachillerato.

Al mismo tiempo tendrá que formarse al profesorado encargado de la impartición de esta materia y se apoyará en la red de centros por la memoria democrática, aulas de memoria democrática y docentes especializados en la materia.

En el ámbito universitario se fomenta la creación de cátedras de Memoria Democrática con el fin de convertir a las universidades valencianas en referentes en el estudio de este periodo.

Asimismo, se fomentarà la formació de nous investigadors e investigadoras que indaguen nuevas perspectivas de estudio y puedan consolidar una comunidad científica de referencia en la Comunitat Valenciana.

Otro elemento a significar es la necesidad de fomentar los estudios específicos sobre la represión franquista, el movimiento obrero o la historia del periodo de la transición, junto con la explotación de los fondos de los cuales disponen tanto los sindicatos como algunos partidos políticos.

También se procurará fomentar la investigación en campos que hasta ahora han sido tratados de manera insuficiente y aislada, como es el caso de todo lo relativo a la participación de las mujeres en la vida

nòmica de la II República i la guerra, la repressió sofrida per aquestes durant la guerra i la dictadura franquista, així com en relació amb les persones LGTBI, les minories ètniques, les persones defensores del valencià i de la cultura valenciana, i els col·lectius i associacions en què s'integren.

En l'eix sisè s'han inclòs les diferents actuacions de governança de la memòria democràtica (col·laboració, coordinació i cooperació).

Les diferents mesures que s'adopten estaran dirigides a coordinar adequadament les actuacions de les administracions territorials de la Comunitat Valenciana, i també de l'administració del Consell amb la d'altres comunitats autònomes i amb l'Estat.

En aquest eix també es fa referència al funcionament intern dels òrgans col·legiats dependents de l'òrgan competent en matèria de memòria democràtica, i a la fonamental tasca de difusió i visibilització de l'acció del Consell en aquesta matèria davant la societat civil.

Les mesures que s'adopten tindran a veure, en primer lloc, amb una organització, com més eficaç siga possible, de les actuacions de les diferents administracions. Per això, s'han d'adoptar mesures tendents a establir, a través del corresponent instrument jurídic, un model reglat de coordinació.

Així, la denominada Xarxa de municipis per la memòria democràtica, que ha sigut impulsada per la FVMP, ha d'articular-se formalment per a actuar amb la major coordinació i, a través de la Federació, imbricar-se en el conjunt d'actuacions relacionades amb la memòria democràtica que realitzen la resta d'administracions territorials de la Comunitat Valenciana.

També l'acció de les diputacions provincials ha de ser coordinada amb la de la Generalitat i, per això, és imprescindible documentar formalment les actuacions amb la finalitat d'optimitzar els recursos, evitar duplicitats i, en definitiva, tindre una política valenciana coherent de memòria democràtica.

Més enllà de l'acció en el nostre territori és imprescindible cooperar amb la resta de comunitats autònomes i compartir les millors pràctiques; per això haurà d'institucionalitzar-se la col·laboració tant mitjançant convenis, com mitjançant la celebració, almenys, d'una reunió anyal del conjunt de comunitats que permeta visibilitzar les accions realitzades i, més important, la institucionalització estatal de les polítiques de memòria democràtica.

La relació amb la Secretaria d'Estat de Memòria Democràtica s'haurà de regular i caldrà establir un calendari pluriennal de finançament que permeta executar adequadament els projectes de la Generalitat per als quals l'Estat transfereix crèdits, concretament les exhumacions.

Amb vista a l'organització interna del propi òrgan competent en matèria de memòria democràtica, serà adequat reglar el procediment de funcionament dels seus òrgans col·legiats.

Així, resulta imprescindible fer una previsió de les seues sessions, per tal de mantindre la seua periodicitat i, també, s'ha de protocol·litzar la forma de funcionament per tal que siguen efectives.

Cal difondre entre la ciutadania el conjunt d'actuacions de la Generalitat en aquesta matèria, especialment, la política de memòria democràtica. Primer, per ser una acció nova; i segon, pel component de pedagogia social que ha de tindre.

D'aquesta manera, la pàgina web institucional de memòria democràtica de la Generalitat haurà de ser una finestra de difusió de les polítiques de memòria, de pedagogia de la memòria, de continguts de documents d'interès, tant per al públic general com per a l'especialitzat i, en definitiva, una referència de l'acció del Consell en la matèria.

A més, vist que la memòria democràtica és fonamentalment una eina per a la millora de la democràcia, anualment ha d'organitzar-se una campanya de publicitat institucional amb aquest missatge, coincidint amb l'inici del curs escolar.

Finalment, en aquest punt cal assenyalar la rellevància política que té la permanent visibilització de les persones representants de l'òrgan competent en matèria de memòria democràtica de la Generalitat, en tots els esdeveniments que es referisquen a polítiques de la memòria democràtica de la Comunitat Valenciana.

Un altre element de difusió de la memòria democràtica valenciana en els mitjans públics és la realització de produccions audiovisuals de qualitat, subvencionades per l'òrgan competent, a través de la Corporació Valenciana de Mitjans de Comunicació, per a emetre-les en la

política, social y económica de la II República y la guerra, la represión por estas padecidas durante la guerra y la dictadura franquista, así como en relación con las personas LGTBI, las minorías étnicas, las personas defensoras de la lengua y cultura valenciana y los colectivos y asociaciones en las cuales se integraban.

En el eje sexto se han incluido las diferentes actuaciones de gobernanza de la memoria democrática (colaboración, coordinación y cooperación).

Las diferentes medidas que se adopten estarán dirigidas a coordinar adecuadamente las actuaciones de las administraciones territoriales de la Comunitat Valenciana, y también de la Administración del Consell con la de otras comunidades autónomas y con el Estado.

En este eje también se hace referencia al funcionamiento interno de los órganos colegiados dependientes del órgano competente en materia de memoria democrática y a la fundamental tarea de difusión y visibilización de la acción del Consell en esta materia ante la sociedad civil.

Las medidas a adoptar tendrán que ver, en primer lugar, con una organización lo más eficaz posible de las actuaciones de las diferentes administraciones. Por eso se adoptarán medidas que tiendan a establecer, a través del correspondiente instrumento jurídico, un modelo reglado de coordinación.

Así, la denominada Red de Municipios por la Memoria Democrática, que ha sido impulsada por la FVMP, tendrá que articularse formalmente para actuar con la mayor coordinación y, a través de la Federación, imbricarse en el conjunto de actuaciones relacionadas con la memoria democrática que realizan el resto de administraciones territoriales de la Comunitat Valenciana.

También la acción de las diputaciones provinciales tiene que ser coordinada con la de la Generalitat y, por eso, es imprescindible documentar formalmente las actuaciones con el fin de optimizar los recursos, evitar duplicidades y, en definitiva, tener una política valenciana coherente de memoria democrática.

Más allá de la acción en nuestro territorio es imprescindible cooperar con el resto de comunidades autónomas y compartir las mejores prácticas, por eso deberá institucionalizarse la colaboración tanto mediante convenios, como mediante la celebración de, al menos, una reunión anual del conjunto de comunidades que permita visibilizar las acciones realizadas y, más importante, la institucionalización estatal de las políticas de memoria democrática.

La relación con la Secretaria de Estado de Memoria Democrática se deberá regular y habrá que establecer un calendario plurianual de financiación que permita ejecutar adecuadamente los proyectos de la Generalitat para los cuales el Estado transfiriere créditos, concretamente las exhumaciones.

En orden a la organización interna del propio órgano competente en materia de memoria democrática, será adecuado reglar el procedimiento de funcionamiento de sus órganos colegiados.

Así, resulta imprescindible una calendarización de sus reuniones, para mantener su periodicidad y, también se deberá protocolizar su manera de funcionamiento para que sean efectivas.

Hay que difundir entre la ciudadanía el conjunto de actuaciones de la Generalitat en esta materia y, especialmente, la política de memoria democrática. Primero, por ser una acción nueva y segundo, por el componente de pedagogía social que debe tener.

De este modo, la página web institucional de Memoria Democrática de la Generalitat deberá ser una ventana de difusión de las políticas de memoria, de pedagogía de la memoria, de contenidos de documentos de interés, tanto para el público general como para el especializado y, en definitiva, una referencia de la acción del Consell en la materia.

Además, considerando que la memoria democrática es fundamentalmente una herramienta para la mejora de la democracia, anualmente deberá organizarse una campaña de publicidad institucional con este mensaje coincidiendo con el inicio del curso escolar.

Finalmente, en este punto hay que señalar la relevancia política que tiene la permanente visibilización de las personas representantes del órgano competente en materia de memoria democrática de la Generalitat en todos los acontecimientos que se refieran a políticas de la memoria democrática de la Comunitat Valenciana.

Otro elemento de difusión de la memoria democrática valenciana en los medios públicos es la realización de producciones audiovisuales de calidad, subvencionados por el órgano competente, a través de la Corporación Valenciana de Medios de Comunicación, para su emisión

televisió i ràdio públiques, i també la participació en festivals cinematogràfics especialitzats.

En matèria de difusió audiovisual cal aprofitar la possibilitat d'organitzar, a través de la Filmoteca de la Generalitat, cicles de cinema documental.

III. Seguiment i avaluació del Pla estratègic de memòria democràtica

Per a realitzar el seguiment i avaluació del Pla estratègic, es posen en marxa els instruments següents:

– Un seguiment anual de la política de memòria a través dels programes d'acció anuals, que incorporaran un informe de seguiment del grau d'avanç en els objectius, resultats i actuacions per a fer efectius els drets reconeguts en l'article 2.3 de la Llei 14/2017, de 10 de novembre, de la Generalitat, de memòria democràtica i per a la convivència de la Comunitat Valenciana, i en garantia i salvaguarda, coneixement i difusió de la història de la lluita dels valencians i valencianes pels seus drets i llibertats, en el qual s'inclouran les dificultats i obstacles que, si fa el cas, s'hi detecten.

– Un informe anual de les actuacions desenvolupades per les entitats locals de la Comunitat Valenciana en matèria de memòria democràtica.

Amb caràcter anual, el Consell remetrà a les Corts un informe sobre el grau d'execució del Pla estratègic i dels programes anuals.

IV. Marc pressupostari

La Llei de pressupostos de la Generalitat Valenciana establirà anualment els crèdits destinats en les polítiques de memòria democràtica per a anar avançant en els objectius establits en la Llei 14/2017, de 10 de novembre, de la Generalitat, de memòria democràtica i per a la convivència de la Comunitat Valenciana.

L'aprovació d'aquest Pla Estratègic no podrà suposar obligacions econòmiques per a la Generalitat i, en un altre cas, haurà de ser atesa amb els seus mitjans personals i materials.

S'estableixen com a prioritats per a l'assignació de recursos les actuacions referides a la localització, exhumació i identificació víctimes i a la posada en valor del patrimoni en matèria de memòria democràtica i reparació i reconeixement de les víctimes del franquisme.

ANNEX II

Eixos de l'Estratègia de Memòria Democràtica Valenciana, Objectius Operatius i Mesures d'Actuació

EIX 1: Exhumació, identificació i elaboració del cens de víctimes de la repressió franquista

Objectiu 1: Revisió del Mapa de fosses de la Comunitat Valenciana.

1.1. Mesures:

1.1.1. Revisió i actualització del Mapa de fosses.

Coordina: conselleria competent en matèria de Qualitat Democràtica

Intervé: conselleria competent en matèria de Qualitat Democràtica

Conselleria competent en matèria de Cultura i Patrimoni
Institut Cartogràfic Valencià

Objectiu 2: Establiment d'un Pla/Programa d'exhumacions de la Comunitat Valenciana / Generalitat Valenciana.

1.2. Mesures:

1.2.1. Línia de subvenció específica per a obertura de fosses.

1.2.2. Elaboració d'un pla/programa d'exhumacions.

1.2.3. Conservació, restauració i posada en valor de tots els elements associats a les restes de les víctimes.

1.2.4. Reinhumació i lliurament de les restes identificades als familiars.

1.2.5. Trasllat de les restes a panteons, mausoleus o memorials de la memòria democràtica. Posada en funcionament del Memorial del cementeri de Paterna.

en la televisión y radio públicas y también la participación en festivales cinematográficos especializados.

En materia de difusión audiovisual hay que aprovechar la posibilidad de organizar, a través de la Filmoteca de la Generalitat, ciclos de cine documental.

III. Seguimiento y evaluación del Plan Estratégico de Memoria Democrática

Para realizar el seguimiento y evaluación del plan estratégico se ponen en marcha los siguientes instrumentos:

– Un seguimiento anual de la política de memoria a través de los programas de acción anuales, que incorporarán un informe de seguimiento del grado de avance en los objetivos, resultados y actuaciones para hacer efectivos los derechos reconocidos en el artículo 2.3 de la Ley 14/2017, de 10 de noviembre, de la Generalitat, de memoria democrática y para la convivencia de la Comunitat Valenciana, y en garantía y salvaguarda, conocimiento y difusión de la historia de la lucha de los valencianos y valencianas por sus derechos y libertades, en el cual se incluirán las dificultades y obstáculos que, en su caso, se detecten.

– Un informe anual de las actuaciones desarrolladas por las entidades locales de la Comunitat Valenciana en materia de memoria democrática.

Con carácter anual, el Consell remitirá a las Cortes un informe sobre el grado de ejecución del plan estratégico y de los programas anuales.

IV. Marco presupuestario

La Ley de presupuestos de la Generalitat Valenciana establecerá anualmente los créditos destinados en las políticas de memoria democrática para ir avanzando en los objetivos establecidos en la Ley 14/2017, de 10 de noviembre, de la Generalitat, de memoria democrática y para la convivencia de la Comunitat Valenciana.

La aprobación de este Plan Estratégico no podrá suponer obligaciones económicas para la Generalitat y, en otro caso, tendrá que ser atendida con sus medios personales y materiales.

Se establecen como prioridades para la asignación de recursos las actuaciones referidas a la localización, exhumación e identificación víctimas y a la puesta en valor del patrimonio en materia de memoria democrática y reparación y reconocimiento de las víctimas del franquismo.

ANEXO II

Ejes de la Estrategia de Democrática Valenciana, Objetivos Operativos y Medidas de Actuación

EJE 1: Exhumación, identificación y elaboración del censo de víctimas de la represión franquista

Objetivo 1: Revisión del Mapa de Fosas de la Comunitat Valenciana.

1.1. Medidas:

1.1.1. Revisión y actualización del Mapa de Fosas.

Coordina: conselleria competente en materia de Calidad Democrática

Interviene: conselleria competente en materia de Calidad Democrática

Conselleria competente en materia de Cultura y Patrimonio
Instituto Cartográfico Valenciano

Objetivo 2: Establecimiento de un Plan / Programa de Exhumaciones de la Comunitat Valenciana / Generalitat.

1.2. Medidas:

1.2.1. Línea de subvención específica para apertura de fosas.

1.2.2. Elaboración de un plan/programa de exhumaciones.

1.2.3. Conservación, restauración y puesta en valor de todos los elementos asociados a los restos de las víctimas.

1.2.4. Reinhumación y entrega de los restos identificados a los familiares.

1.2.5. Traslado de los restos a panteones, mausoleos o memoriales de la memoria democrática. Entrada en funcionamiento del Memorial del cementerio de Paterna.

Coordina: Conselleria competent en matèria de Qualitat Democràtica

Intervé: Conselleria competent en matèria de Sanitat /Projecte d'investigació FISABIO-UVEG

Consorci de Museus de la Generalitat

Diputacions provincials

Ajuntaments

Entitats memorialistes

Objectiu 3: Pla d'identificació de víctimes. Banc de dades d'ADN. Cens de víctimes.

1.3. Mesures:

1.3.1. Pla/programa d'identificació de les víctimes.

1.3.2. Creació d'un banc de dades d'ADN.

1.3.3. Manteniment i actualització del banc de dades d'ADN.

1.3.4. Posada en marxa, revisió i manteniment del cens de víctimes.

1.3.5. Línia de subvenció específica per al desenvolupament de projectes d'investigació en la matèria.

Coordina: Conselleria competent en matèria de Qualitat Democràtica

Intervé: DGTIC

Conselleria competent en matèria d'Igualtat i Polítiques Inclusives
Conselleria competent en matèria de Sanitat /Projecte d'investigació FISABIO-UVEG

Universitats públiques de la Comunitat Valenciana

Entitats memorialistes

Objectiu 4: Dignificació de les fosses comunes.

1.4. Mesures:

1.4.1. Senyalització de les fosses.

1.4.2. Inclusió en el catàleg de llocs de la memòria democràtica.

1.4.3. Ubicació de monòlits de record a les víctimes. Especial referència a les dones.

1.4.4. Aprovació d'un protocol de dignificació de les fosses

Coordina: conselleria competent en matèria de Qualitat Democràtica

Intervé: diputacions provincials

Ajuntaments

Entitats memorialistes

Objectiu 5: Identificació i cens de nounats sostrets.

1.5. Mesures:

1.5.1. Elaboració d'un cens de nounats i nounades sostrets.

1.5.2. Creació, manteniment i actualització del banc de dades d'ADN de nounats i nounades sostrets.

Coordina: conselleria competent en matèria de Qualitat Democràtica

Intervé: DGTIC

Conselleria competent en matèria de Sanitat /Projecte d'investigació FISABIO-UVEG

Conselleria competent en matèria de Menors i Adopcions

Fiscalia

Registre Civil

Hospitals, clíniques de la Comunitat Valenciana públiques o privades
Associacions de nounats sostrets

EIX 2: Posada en valor del patrimoni en matèria de memòria democràtica

Objectiu 1: Eliminació de vestigis d'exaltació del franquisme.

2.1. Mesures:

2.1.1. Elaboració, manteniment i actualització del cens de vestigis.

2.1.2. Establiment d'una línia de subvenció específica per a la retirada voluntària de vestigis per part d'ajuntaments i particulars.

2.1.3. Coordinació amb l'església catòlica per a la retirada de vestigis franquistes de temples, esglésies i cementeris religiosos.

Coordina: conselleria competente en materia de Calidad Democrática

Interviene: conselleria competente en materia de Sanidad / Proyecto investigación FISABIO-UVEG

Consortio de Museos de la Generalitat

Diputaciones provinciales

Ayuntamientos

Entidades memorialistas

Objetivo 3: Plan de identificación de víctimas. Banco de datos de ADN. Censo de víctimas.

1.3. Medidas:

1.3.1. Plan/programa de identificación de las víctimas

1.3.2. Creación de un banco de datos de ADN.

1.3.3. Mantenimiento y actualización del banco de datos de ADN.

1.3.4. Puesta en marcha, revisión y mantenimiento del censo de víctimas.

1.3.5. Línea de subvención específica para desarrollo de proyectos de investigación en la materia.

Coordina: conselleria competente en materia de Calidad Democrática

Interviene: DGTIC

Conselleria competente en materia de Igualdad y Políticas Inclusivas

Conselleria competente en materia de Sanidad / Proyecto investigación FISABIO-UVEG

Universidades públicas de la Comunitat Valenciana

Entidades memorialistas

Objetivo 4: Dignificación de las fosas comunes.

1.4. Medidas:

1.4.1. Señalización de las fosas.

1.4.2. Inclusión en el catálogo de lugares de la memoria democrática.

1.4.3. Ubicación de monolitos de recuerdo a las víctimas. Especial referencia las mujeres.

1.4.4. Aprobación de un protocolo de dignificación de las fosas

Coordina: conselleria competente en materia de Calidad Democrática

Interviene: diputaciones provinciales

Ayuntamientos

Entidades memorialistas

Objetivo 5: Identificación y censo de bebés y menores sustraídos.

1.5. Medidas:

1.5.1. Elaboración de un censo de bebés y menores sustraídos.

1.5.2. Creación, mantenimiento y actualización del banco de datos de ADN de bebés y menores sustraídos.

Coordina: conselleria competente en materia de Calidad Democrática

Interviene: DGTIC

Conselleria competente en materia de Sanidad / Proyecto investigación FISABIO-UVEG

Conselleria competente en materia de Menores y Adopciones

Fiscalía

Registro Civil

Hospitales, clínicas de la Comunitat Valenciana públicas o privadas
Asociaciones bebés y menores sustraídos.

EJE 2: Puesta en valor del patrimonio en materia de memoria democrática

Objetivo 1: Eliminación de vestigios de exaltación del franquismo.

2.1. Medidas:

2.1.1. Elaboración, mantenimiento y actualización del censo de vestigios.

2.1.2. Establecimiento de una línea de subvención específica para la retirada voluntaria de vestigios por parte de ayuntamientos y particulares.

2.1.3. Coordinación con la iglesia católica para la retirada de vestigios franquistas de templos, iglesias y cementerios religiosos.

2.1.4. Incoació de procediments per a la retirada forçosa de vestigis.

Coordina: conselleria competent en matèria de Qualitat Democràtica

Intervé: DGTIC
Conselleries competents en matèria d'Educació i Habitatge
Diputacions provincials
Ajuntaments
FVMP

Objectiu 2: Creació de centres d'interpretació, espais expositius i sales específiques dedicats a la Memòria Democràtica en els museus autonòmics, municipals i provincials.

2.2. Mesures:

2.2.1. Establiment de les directrius per a l'exhibició del patrimoni relacionat amb la guerra, la dictadura franquista i la transició.

2.2.2. Realització d'exposicions temporals i permanents relatives a la guerra, la dictadura franquista i la transició.

2.2.3. Custòdia i conservació de tot el patrimoni relacionat amb la matèria.

Coordina: conselleria competent en matèria de Qualitat Democràtica

Intervé: conselleria competent en matèria de Cultura i Patrimoni

Consorci de Museus de la Generalitat
Institut Valencià de Cultura
Diputacions Provincials
Ajuntaments

Objectiu 3: Posada en marxa del Catàleg de llocs i itineraris de la Memòria Democràtica de la Comunitat Valenciana.

2.3. Mesures:

2.3.1. Posada en marxa, revisió i manteniment del catàleg de llocs i itineraris de la memòria democràtica de la Comunitat Valenciana.

2.3.2. Protecció dels llocs i espais de la memòria democràtica.

2.3.3. Inspecció de l'estat dels llocs.

2.3.4. Expropiació per causa d'interès social quan hi haja perill de destrucció.

2.3.5. Senyalització i establiment de centres d'interpretació.

2.3.6. Línia de subvenció per al seu manteniment i conservació.

Coordina: conselleria competent en matèria de Qualitat Democràtica

Intervé: DGTIC
Conselleries competents en matèria d'Igualtat i Polítiques Inclusives, Cultura, Medi Ambient, Turisme, Ordenació del Territori i Paisatge

Diputacions provincials
Ajuntaments

Objectiu 4: Protecció del patrimoni bèl·lic com llocs i itineraris de la Memòria Democràtica.

2.4. Mesures:

2.4.1. Actualització i manteniment del catàleg de llocs i itineraris de la memòria democràtica, patrimoni bèl·lic.

2.4.2. Protecció, conservació i difusió amb finalitats culturals i turístiques del patrimoni bèl·lic, així com la seua senyalització.

2.4.3. Línia de subvenció per al seu manteniment i conservació.

Coordina: conselleria competent en matèria de Qualitat Democràtica

Intervé: conselleria competent en matèria de Turisme, Cultura i Patrimoni

Diputacions provincials
Ajuntaments
Entitats memorialistes

2.1.4. Incoación de procedimientos para la retirada forzosa de vestigios.

Coordina: conselleria competente en materia de Calidad Democrática

Interviene: DGTIC
Consellerias competentes en materia de Educación y Vivienda
Diputaciones provinciales
Ayuntamientos
FVMP

Objetivo 2: Creación de centros de interpretación, espacios expositivos y salas específicas dedicados a la Memoria Democrática en los museos autonómicos, municipales y provinciales.

2.2. Medidas:

2.2.1. Establecimiento de las directrices para la exhibición del patrimonio relacionado con la guerra, dictadura franquista y la transición.

2.2.2. Realización de exposiciones temporales y permanentes relativas a la guerra, la dictadura franquista y la transición.

2.2.3. Custodia y conservación de todo el patrimonio relacionado con la materia.

Coordina: conselleria competente en materia de Calidad Democrática

Interviene: conselleria competente en materia de Cultura y Patrimonio

Consorcio de Museos de la Generalitat
Instituto Valenciano de Cultura
Diputaciones provinciales
Ayuntamientos

Objetivo 3: Puesta en marcha del Catálogo de lugares e itinerarios de la Memoria Democrática de la Comunitat Valenciana.

2.3. Medidas:

2.3.1. Puesta en marcha, revisión y mantenimiento del catálogo de lugares e itinerarios de la memoria democrática de la Comunitat Valenciana.

2.3.2. Protección de los lugares y espacios de la memoria democrática.

2.3.3. Inspección del estado de los lugares.

2.3.4. Expropiación por causa de interés social cuando haya peligro de destrucción.

2.3.5. Señalización y establecimiento de centros de interpretación.

2.3.6. Línea de subvención para su mantenimiento y conservación.

Coordina: conselleria competente en materia de Calidad Democrática

Interviene: DGTIC
Consellerias competentes en materia de Igualdad y Políticas Inclusivas, Cultura, Medio Ambiente, Turismo, Ordenación del Territorio y Paisaje

Diputaciones provinciales
Ayuntamientos

Objetivo 4: Protección del patrimonio bélico como lugares e itinerarios de la Memoria Democrática.

2.4. Medidas:

2.4.1. Actualización y mantenimiento del catálogo de lugares e itinerarios de la memoria democrática, patrimonio bélico.

2.4.2. Protección, conservación y difusión con finalidades culturales y turísticas del patrimonio bélico, así como su señalización.

2.4.3. Línea de subvención para su mantenimiento y conservación.

Coordina: conselleria competente en materia de Calidad Democrática

Interviene: conselleria competente en materia de Turismo, Cultura y Patrimonio

Diputaciones provinciales
Ayuntamientos
Entidades memorialistas

Objectiu 5: Construcció de monuments i memorials dedicats a les víctimes de la repressió franquista i de centres d'interpretació de la memòria democràtica.

2.5. Mesures:

2.5.1. Construcció d'un memorial a les víctimes del franquisme i un centre d'interpretació en el Lloc de la Memòria Democràtica de la Comunitat Valenciana: «el Terror» de Paterna (València). Especial atenció a les dones.

2.5.2. Construcció d'un memorial a les víctimes del franquisme i un centre d'interpretació en el Lloc de la Memòria Democràtica de la Comunitat Valenciana: Camp de Concentració d'Albatera (San Isidro, Alacant). Especial atenció a les dones.

2.5.3. Construcció d'altres monuments de record a les víctimes. Especial atenció a les dones, a les víctimes per la seua condició sexual, de gènere i ètnica i persones defensores de la llengua i cultura valenciana.

2.5.4. Divulgació i foment de la visita a aquests memorials.

Coordina: conselleria competent en matèria de Qualitat Democràtica

Intervé: conselleria competent en matèria d'Igualtat i Polítiques Inclusives

Diputacions provincials

Ajuntaments

Entitats memorialistes

Objectiu 6: Creació i manteniment d'un fons documental de la Memòria Democràtica Valenciana.

2.6. Mesures:

2.6.1. Catalogació de tots els fons documentals relatius a la memòria democràtica.

2.6.2. Ordenació dels fons documentals existents en institucions privades.

2.6.3. Recuperació dels arxius militars de Guadalajara, Àvila i Salamanca.

2.6.4. Creació de seccions de memòria democràtica en arxius i biblioteques.

Coordina: conselleria competent en matèria de Qualitat Democràtica

Intervé: Biblioteca Valenciana

Conselleria competent en matèria del Llibre, Arxius i Biblioteques

Conselleria competent en matèria d'Igualtat i Polítiques Inclusives

Universitats públiques valencianes

Ministeri de Defensa

Ministeri de Cultura

EIX 3: Fomentar la noció de memòria democràtica en la societat civil

Objectiu 1: Enfortir les associacions memorialistes en tot el territori de la Comunitat Valenciana.

3.1. Mesures:

3.1.1. Incloure en les lleis de pressupostos línies de subvenció específiques per a la realització d'actuacions per part d'associacions memorialistes.

3.1.2. Elaborar, per part de la conselleria competent en matèria de Qualitat Democràtica, una guia per a la creació i foment d'associacions memorialistes.

3.1.3. Dissenyar i difondre campanyes a nivell autonòmic i municipal per a l'impuls d'aquestes associacions en tot el territori de la Comunitat Valenciana.

Coordina: conselleria competent en matèria de Qualitat Democràtica

Intervé: diputacions Provincials

Ajuntaments

Entitats memorialistes

FVMP

Objetivo 5: Construcción de monumentos y memoriales dedicados a las víctimas de la represión franquista y centros de interpretación de la memoria democrática.

2.5. Medidas:

2.5.1. Construcción de un memorial de las víctimas del franquismo y un centro de interpretación en el Lugar de la Memoria Democrática de la Comunitat Valenciana: «El Terror» de Paterna (València). Especial atención a las mujeres.

2.5.2. Construcción de un memorial a las víctimas del franquismo y un centro de interpretación en el Lugar de la Memoria Democrática de la Comunitat Valenciana: Campo de Concentración de Albatera (San Isidro, Alicante). Especial atención a las mujeres.

2.5.3. Construcción de otros monumentos de recuerdo a las víctimas. Especial atención a las mujeres, a las víctimas por su condición sexual, de género y étnica y personas defensoras de la lengua y cultura valenciana.

2.5.4. Divulgación y fomento de la visita a estos memoriales.

Coordina: conselleria competente en materia de Calidad Democrática

Interviene: conselleria competente en materia de Igualdad y Políticas Inclusivas

Diputaciones provinciales

Ayuntamientos

Entidades memorialistas

Objetivo 6: Creación y mantenimiento de un fondo documental de la Memoria Democrática Valenciana.

2.6. Medidas:

2.6.1. Catalogación de todos los fondos documentales públicos relativos a la memoria democrática.

2.6.2. Ordenación de los fondos documentales existentes en instituciones privadas.

2.6.3. Recuperación de los archivos militares de Guadalajara, Ávila y Salamanca.

2.6.4. Creación de secciones de memoria democrática en archivos y bibliotecas.

Coordina: conselleria competente en materia de Calidad Democrática

Interviene: Biblioteca Valenciana

Conselleria competente en materia del libro, archivos y bibliotecas

Conselleria competente en materia de igualdad y políticas inclusivas

Universidades públicas valencianas

Ministerio de Defensa

Ministerio de Cultura.

EJE 3: Fomentar la noción de memoria democrática en la sociedad civil

Objetivo 1: Fortalecer las asociaciones memorialistas en todo el territorio de la Comunitat Valenciana.

3.1. Medidas:

3.1.1. Incluir en las leyes de presupuestos líneas de subvención específicas para la realización de actuaciones por parte de asociaciones memorialistas.

3.1.2. Elaborar, por parte de la conselleria competente en materia de Calidad Democrática, una guía para la creación y fomento de asociaciones memorialistas.

3.1.3. Diseñar y difundir campañas a nivel autonómico y municipal para el impulso de estas asociaciones en todo el territorio de la Comunitat Valenciana.

Coordina: conselleria competente en materia de Calidad Democrática

Interviene: diputaciones provinciales

Ayuntamientos

Entidades memorialistas

FVMP

Objectiu 2: Coordinació de les actuacions i accions entre les diverses associacions.

3.2. Mesures:

3.2.1. Enfortiment de la Coordinadora d'associacions memorialistes mitjançant una línia de subvenció específica.

3.2.2. Realització de jornades específiques de col·laboració i posada en comú d'actuacions realitzades per les diferents associacions per part de la conselleria competent en matèria de Qualitat Democràtica.

3.2.3. Celebració d'una jornada anual de coordinació amb el conjunt d'associacions memorialistes.

Coordina: conselleria competent en matèria de Qualitat Democràtica

Intervé: Coordinadora d'Associacions per la Memòria Democràtica del País Valencià

Objectiu 3: Fomentar les Associacions i Fundacions dedicades a l'estudi de la repressió franquista i la Memòria Democràtica.

3.3. Mesures:

3.3.1. Establiment d'una línia de subvenció que premie estudis d'història autonòmica i local relacionats amb la guerra, la dictadura franquista i la transició.

3.3.2. Potenciació de l'estudi de la lluita antifranquista per part de les associacions de memòria democràtica, fundacions dels sindicats, partits polítics, grups feministes, col·lectiu LGTBI i associacions de cultura i llengua valenciana. Foment de les investigacions sobre el moviment obrer, repressió del moviment feminista, col·lectiu LGTBI, persones defensores de la cultura i llengua valencianes i altres col·lectius de víctimes durant el franquisme i la transició.

Coordina: conselleria competent en matèria de Qualitat Democràtica

Intervé: conselleria competent en matèria d'Igualtat i Polítiques Inclusives

Coordinadora d'Associacions per la Memòria Democràtica del País Valencià

Fundacions de sindicats i partits polítics, grups feministes, col·lectiu LGTBI, associacions de cultura i llengua valenciana

Objectiu 4: Impuls de la participació de la societat civil en l'elaboració de les polítiques de Memòria Democràtica.

3.4. Mesures:

3.4.1. Manteniment, revisió i actualització de la pàgina web de memòria democràtica.

3.4.2. Creació d'un projecte específic en la web GVA Participa o en la web de memòria democràtica destinat a la presentació d'iniciatives relacionades amb la Memòria Democràtica.

3.4.3. Campanya de publicitat específica per al coneixement de la Memòria Democràtica en la societat civil.

Coordina: conselleria competent en matèria de Qualitat Democràtica

Intervé: DGTIC

EIX 4: Reparació i reconeixement de les víctimes del franquisme

Objectiu 1: Creació d'oficines de suport a les víctimes.

4.1. Mesures:

4.1.1. Creació d'una xarxa d'oficines especialitzades per a les víctimes del franquisme en la Comunitat Valenciana en el marc de les OVD.

4.1.2. Creació d'un cens de víctimes del franquisme i registre de víctimes desaparegudes que incloga familiars.

Coordina: conselleria competent en matèria de Qualitat Democràtica

Intervé: conselleria competent en matèria de Reformes Democràtiques i Accés a la Justícia

Conselleria competent en matèria d'Igualtat i Polítiques Inclusives
Diputacions provincials

Ajuntaments

FVMP

Objetivo 2: Coordinación de las actuaciones y acciones entre las diversas asociaciones.

3.2. Medidas:

3.2.1. Fortalecimiento de la Coordinadora de asociaciones memorialistas mediante una línea de subvención específica.

3.2.2. Realización de jornadas específicas de colaboración y puesta en común de actuaciones realizadas por las diferentes asociaciones por parte de la conselleria competente en materia de Calidad Democrática.

3.2.3. Celebración de una jornada anual de coordinación con el conjunto de asociaciones memorialistas.

Coordina: conselleria competente en materia de Calidad Democrática

Interviene: Coordinadora de Asociaciones por la Memoria Democrática del País Valencià.

Objetivo 3: Fomentar las asociaciones y fundaciones dedicadas al estudio de la represión franquista y la Memoria Democrática.

3.3. Medidas:

3.3.1. Establecimiento de una línea de subvención que premie estudios de historia autonómica y local relacionada con la guerra, la dictadura franquista y la transición.

3.3.2. Potenciación del estudio de la lucha antifranquista por parte de las asociaciones de memoria democrática, fundaciones de los sindicatos, partidos políticos, grupos feministas, colectivo LGTBI y asociaciones de cultura y lengua valenciana. Fomento de las investigaciones sobre el movimiento obrero, represión del movimiento feminista, colectivo LGTBI, personas defensoras de la cultura y lengua valenciana y otros colectivos de víctimas durante el franquismo y la transición.

Coordina: conselleria competente en materia de Calidad Democrática

Interviene: conselleria competente en materia de Igualdad y Políticas Inclusivas

Coordinadora de Asociaciones por la Memoria Democrática del País Valencià

Fundaciones de sindicatos y partidos políticos, grupos feministas, colectivo LGTBI, asociaciones de cultura y lengua valenciana.

Objetivo 4: Impulso de la participación de la sociedad civil en la elaboración de las políticas de Memoria Democrática.

3.4. Medidas:

3.4.1. Mantenimiento, revisión y actualización de la página web de memoria democrática.

3.4.2. Creación de un proyecto específico en la web GVA-Participa o en la web de memoria democrática destinado a la presentación de iniciativas relacionadas con la Memoria Democrática.

3.4.3. Campaña de publicidad específica para el conocimiento de la Memoria Democrática en la sociedad civil.

Coordina: conselleria competente en materia de Calidad Democrática

Interviene: DGTIC

EJE 4: Reparación y reconocimiento de las víctimas del franquismo

Objetivo 1: Creación de oficinas de apoyo a las víctimas.

4.1. Medidas:

4.1.1. Creación de una red de oficinas especializadas para las víctimas del franquismo en la Comunitat Valenciana en el marco de las OVD.

4.1.2. Creación de un censo de víctimas del franquismo y registro de víctimas desaparecidas que incluya familiares.

Coordina: conselleria competente en materia de calidad democrática

Interviene: conselleria competente en materia de reformas democráticas y acceso a la justicia

Conselleria competente en materia de igualdad y políticas inclusivas
Diputaciones provinciales

Ayuntamientos

FVMP

Objectiu 2: Tipificació del delictes d'apologia del franquisme.

4.2. Mesures:

4.2.1. Impuls des de la conselleria competent en matèria de Qualitat Democràtica de la GVA de modificacions legislatives encaminades a la protecció de les víctimes del franquisme (proposició de Llei a través del Senat).

4.2.2. Introducció en el Codi Penal del delictes d'apologia del franquisme.

Coordina: conselleria competent en matèria de Qualitat Democràtica

Intervé: Ministeri de Justícia

Ministeri de la Presidència, Relacions amb les Corts i Memòria Democràtica.

Objectiu 3: Eliminació en la Comunitat Valenciana dels actes d'exaltació del franquisme i l'ofensa de les víctimes.

4.3. Mesures:

4.3.1. Vigilància i denúncia per part dels diferents cossos policials de les manifestacions organitzades per grups d'extrema dreta en les quals hi haja exaltació del franquisme o ofensa a les víctimes.

4.3.2. Incoació de sancions per incompliment de la Llei de memòria democràtica i per a la convivència de la Comunitat Valenciana.

4.3.3. Comunicació a la Fiscalia quan es tinga coneixement d'actuacions constitutives de delictes.

4.3.4. Mesures de prevenció policial per a evitar l'exaltació del franquisme en qualsevol tipus d'actes col·lectius, especialment en esdeveniments esportius.

Coordina: conselleria competent en matèria de Qualitat Democràtica

Intervé: Delegació del Govern en la Comunitat Valenciana

Unitat adscrita de la Policia Nacional en la Comunitat Valenciana
Policies Locals

Objectiu 4: Formació de les policies locals i de les Forces de la Seguretat del Estat en matèria de sancions a totes les actuacions que siguen contràries a la dignitat de les víctimes i els actes contraris a la Memòria Democràtica.

4.4. Mesures:

4.4.1. Elaboració d'un manual de formació per als distints cossos policials orientat a formar els i les agents en matèria de repressió de conductes contràries a la dignitat de les víctimes i a la memòria democràtica, com exhibició de banderes o simbologia contrària a la memòria democràtica o exaltació del franquisme.

4.4.2. Impartició dels corresponents cursos de formació.

4.4.3. Avaluació de l'activitat dels cossos de seguretat en matèria de persecució d'actuacions contràries a la memòria democràtica i a la dignitat de les víctimes.

Coordina: conselleria competent en matèria de Qualitat Democràtica

Intervé: IVASPE – Conselleria de Justícia

Delegació del Govern en la Comunitat Valenciana

Unitat adscrita de la Policia Nacional en la Comunitat Valenciana
Policies locals

Ministeri de l'Interior

Objectiu 5: Institucionalitzar la celebració anual cada 28 de març d'actes d'homenatge a les víctimes del franquisme i als lluitadors i lluitadores antifranquistes.

4.5. Mesures:

4.5.1. Celebració anual d'un homenatge a les víctimes del franquisme i als lluitadors i les lluitadores antifranquistes amb el més alt rang protocol·lari.

4.5.2. Institucionalització de premis i medalles de reconeixement a persones, col·lectius, associacions i institucions que hagen destacat en la defensa dels valors democràtics durant la guerra, la dictadura franquista i la transició.

Coordina: Conselleria competent en matèria de Qualitat Democràtica

Intervé: Conselleria competent en matèria de Qualitat Democràtica

Presidència de la Generalitat

Corts Valencianes

Corporació Valenciana de Mitjans de Comunicació

Objetivo 2: Tipificación del delito de apología del franquismo.

4.2. Medidas:

4.2.1. Impulso desde la conselleria competente en materia de Calidad Democrática de la GVA de modificaciones legislativas encaminadas a la protección de las víctimas del franquismo (Proposición de Ley a través del Senado).

4.2.2. Introducción en el Código Penal del delito de apología del franquismo.

Coordina: conselleria competente en materia de Calidad Democrática

Interviene: Ministerio de Justicia

Ministerio de la Presidencia, Relaciones con las Cortes y Memoria Democrática

Objetivo 3: Eliminación en la Comunitat Valenciana de los actos de exaltación del franquismo y la ofensa de las víctimas.

4.3. Medidas:

4.3.1. Vigilancia y denuncia por parte de los diferentes cuerpos policiales de las manifestaciones organizadas por grupos de extrema derecha en las cuales haya exaltación del franquismo u ofensa a las víctimas.

4.3.2. Incoación de sanciones por incumplimiento de la Ley de Memoria Democrática y para la convivencia de la Comunitat Valenciana.

4.3.3. Comunicación a la Fiscalía cuando se tenga conocimiento de actuaciones constitutivas de delito.

4.3.4. Medidas de prevención policial para evitar la exaltación del franquismo en cualquier tipo de actos colectivos, especialmente en acontecimientos deportivos.

Coordina: conselleria competente en materia de calidad democrática

Interviene: Delegación del Gobierno en la Comunitat Valenciana

Unidad adscrita de la Policía Nacional en la Comunitat Valenciana
Policías locales

Objetivo 4: Formación de las policías locales y de las Fuerzas de la Seguridad del Estado en materia de sanciones a todas las actuaciones que sean contrarias a la dignidad de las víctimas y los actos contrarios a la Memoria Democrática.

4.4. Medidas:

4.4.1. Elaboración de un manual de formación para los distintos cuerpos policiales orientados a formar a los y las agentes en materia de represión de conductas contrarias a la dignidad de las víctimas y a la memoria democrática, como exhibición de banderas o simbología contraria a la memoria democrática o exaltación del franquismo.

4.4.2. Impartición de los correspondientes cursos de formación.

4.4.3. Evaluación de la actividad de los cuerpos de seguridad en materia de persecución de actuaciones contrarias a la memoria democrática y la dignidad de las víctimas.

Coordina: conselleria competente en materia de Calidad Democrática

Interviene: IVASPE – Conselleria de Justicia

Delegación del Gobierno en la Comunitat Valenciana

Unidad adscrita de la Policía Nacional en la Comunitat Valenciana
Policías locales

Ministerio del Interior

Objetivo 5: Institucionalizar la celebración anual cada 28 de marzo de actos de homenaje a las víctimas del franquismo y a los luchadores y luchadoras antifranquistas.

4.5. Medidas:

4.5.1. Celebración anual de un homenaje a las víctimas del franquismo y a los luchadores y las luchadoras antifranquistas con el más alto rango protocolario.

4.5.2. Institucionalización de premios y medallas de reconocimiento a personas, colectivos, asociaciones e instituciones que hayan destacado en la defensa de los valores democráticos durante la guerra, la dictadura franquista y la transición.

Coordina: conselleria competente en materia de Calidad Democrática

Interviene: conselleria competente en materia de Calidad Democrática

Presidencia de la Generalitat

Corts Valencianes

Corporación Valenciana de Medios de Comunicación

Objectiu 6: Entrada en funcionament de la Comissió de la Veritat, la Justícia i la Reparació.

4.6. Mesures:

4.6.1. Establiment del règim jurídic, estructura i composició de la Comissió de la Veritat, la Justícia i la Reparació de la Comunitat Valenciana.

4.6.2. Inici de les sessions

Coordina: conselleria competent en matèria de Qualitat Democràtica

Intervé: conselleria competent en matèria de Qualitat Democràtica

Entitats memorialistes

EIX 5: L'ensenyament de la memòria democràtica en l'educació reglada

Objectiu 1: Introducció de l'estudi de la repressió franquista en els temaris d'ESO i Batxillerat.

5.1. Mesures:

5.1.1. Creació d'un pla específic d'ensenyament dels valors democràtics des del coneixement del passat: la guerra, la dictadura franquista i la transició en l'ESO i Batxillerat.

5.1.2. Elaboració d'un currículum per a l'estudi de la Memòria Democràtica de la Comunitat Valenciana.

Coordina: conselleria competent en matèria de Qualitat Democràtica

Intervé: conselleria competent en matèria d'Educació

Objectiu 2: Creació de càtedres de Memòria Democràtica en els departaments d'Història Contemporània de les universitats públiques valencianes.

5.2. Mesures:

5.2.1. Establiment de protocols amb les universitats públiques valencianes per a la creació en les seues facultats d'Història de càtedres d'estudi específic de la guerra, la dictadura franquista i la transició; especialment sobre la dona en la II República, la guerra, el franquisme i la transició.

5.2.2. Subvenció d'activitats d'estudi i investigació de les càtedres de Memòria Democràtica.

Coordina: conselleria competent en matèria de Qualitat Democràtica

Intervé: conselleria competent en matèria d'Universitats i Investigació

Conselleria competent en matèria d'Igualtat i Polítiques Inclusives
Universitats públiques valencianes

Objectiu 3: Foment de l'estudi de la repressió franquista en la Comunitat Valenciana.

5.3. Mesures:

5.3.1. Beques postdoctorals per a l'estudi de la repressió durant el franquisme.

5.3.2. Beques per a l'elaboració de tesis doctorals sobre el franquisme i la transició.

5.3.3. Convenis amb universitats, fundacions dels sindicats i fundacions de partits polítics per a la realització d'estudis sobre la lluita antifranquista així com la història del moviment obrer durant el franquisme i la transició.

5.3.4. Foment de l'estudi de la repressió franquista en col·lectius singulars: el moviment LGTBI, el moviment feminista i persones defensores de la llengua i cultura valenciana.

5.3.5. Foment de l'estudi del paper de la dona en la lluita antifranquista.

Coordina: conselleria competent en matèria de Qualitat Democràtica

Intervé: conselleria competent en matèria d'Universitats i Investigació

Conselleria competent en matèria d'Igualtat i Polítiques Inclusives
Universitats públiques valencianes
Fundacions de sindicats i partits polítics
Entitats memorialistes

Objetivo 6: Entrada en funcionamiento de la Comisión de la Verdad, la Justicia y la Reparación.

4.6. Medidas.

4.6.1. Establecimiento del régimen jurídico, estructura y composición de la Comisión de la Verdad, la Justicia y la Reparación de la Comunitat Valenciana.

4.6.2. Inicio de las sesiones.

Coordina: conselleria competente en materia de Calidad Democrática

Interviene: conselleria competente en materia de Calidad Democrática

Entidades Memorialistas

EJE 5: La enseñanza de la memoria democrática en la educación reglada

Objetivo 1: Introducción del estudio de la represión franquista en los temarios de ESO y Bachillerato.

5.1. Medidas:

5.1.1. Creación de un plan específico de enseñanza de los valores democráticos desde el conocimiento del pasado: la guerra, la dictadura franquista y la transición en la ESO y Bachillerato.

5.1.2. Elaboración de un currículum para el estudio de la Memoria Democrática de la Comunitat Valenciana.

Coordina: conselleria competente en materia de Calidad Democrática

Interviene: conselleria competente en materia de Educación.

Objetivo 2: Creación de cátedras de Memoria Democrática en los departamentos de Historia Contemporánea de las universidades públicas valencianas.

5.2. Medidas:

5.2.1. Establecimiento de protocolos con las universidades públicas valencianas para la creación en sus facultades de Historia de cátedras de estudio específico de la guerra, la dictadura franquista y la transición; especialmente sobre la mujer en la II República, la guerra, el franquismo y la transición.

5.2.2. Subvención de actividades de estudio e investigación de las cátedras de Memoria Democrática.

Coordina: conselleria competente en materia de Calidad Democrática

Interviene: conselleria competente en materia de Universidades e Investigación

Conselleria competente en Igualdad y Políticas Inclusivas
Universidades públicas valencianas

Objetivo 3: Fomento del estudio de la represión franquista en la Comunitat Valenciana.

5.3. Medidas:

5.3.1. Becas postdoctorales para el estudio de la represión durante el franquismo.

5.3.2. Becas para la elaboración de tesis doctorales sobre el franquismo y la transición.

5.3.3. Convenios con universidades, fundaciones de los sindicatos y fundaciones de partidos políticos para la realización de estudios sobre la lucha antifranquista así como la historia del movimiento obrero durante el franquismo y la transición.

5.3.4. Fomento del estudio de la represión franquista en colectivos singulares: el movimiento LGTBI, el movimiento feminista y personas defensoras de la lengua y cultura valenciana.

5.3.5. Fomento del estudio del papel de la mujer en la lucha antifranquista.

Coordina: conselleria competente en materia de Calidad Democrática

Interviene: conselleria competente en materia de Universidades e Investigación.

Conselleria competente en Igualdad y Políticas Inclusivas.
Universidades públicas valencianas
Fundaciones de sindicatos y partidos políticos
Entidades memorialistas

Associacions LGTBI, feministes i de defensa de la llengua i cultura valenciana

Objectiu 4: Formació del professorat en matèria de didàctica de la Memòria Democràtica.

5.4. Mesures:

5.4.1. Elaboració d'un currículum formatiu per a professorat d'ESO i Batxillerat sobre ensenyament del franquisme i formació de l'alumnat en valors democràtics i de convivència.

5.4.2. Realització de cursos sobre la matèria en els CEFIRE de la Comunitat Valenciana.

5.4.3. Suport a la xarxa de centres per la memòria democràtica, aules de memòria democràtica i professorat especialitzat en la matèria.

Coordina: conselleria competent en matèria de Qualitat Democràtica

Intervé: Servei de Formació del Professorat
Secretaria Autònoma de Formació i Investigació

EIX 6: Governança de la memòria democràtica

Objectiu 1: Enfortiment de la Xarxa de Municipis per la Memòria Democràtica.

6.1. Mesures:

6.1.1. Creació formal de la Xarxa mitjançant un instrument jurídic, dotant-la d'un contingut efectiu que vaja més enllà d'una denominació.

6.1.2. Coordinació de les actuacions de la Xarxa amb les de la resta d'administracions.

Coordina: conselleria competent en matèria de Qualitat Democràtica

Intervé: DG Administració Local
FVMP

Objectiu 2: Establiment d'un mecanisme formal de coordinació entre les Diputacions Provincials i la GVA en matèria de Memòria Democràtica per a la coordinació de les seues actuacions.

6.2. Mesures:

6.2.1. Elaboració d'un protocol de col·laboració amb cadascuna de les Diputacions Provincials en el qual s'establisquen els mecanismes de col·laboració i seguiment de les actuacions conjuntes a desenvolupar en matèria de Memòria Democràtica.

Coordina: conselleria competent en matèria de Qualitat Democràtica

Intervé: diputacions provincials
DG Administració Local

Objectiu 3: Cooperació amb altres comunitats autònomes en matèria de Memòria Democràtica.

6.3. Mesures:

6.3.1. Celebració de convenis de col·laboració amb altres CA per a intercanviar experiències i bones pràctiques en matèria de Memòria Democràtica.

6.3.2. Celebració de reunions anuals amb les persones titulars de les conselleries amb competències en matèria de memòria democràtica per a visibilitzar les actuacions que es realitzen anualment en el conjunt de l'Estat.

Coordina: conselleria competent en matèria de Qualitat Democràtica

Intervé: conselleria competent en matèria de Qualitat Democràtica

Conselleries amb competències en Memòria Democràtica en altres comunitats autònomes

Objectiu 4: Cooperació amb l'AGE en matèria de Memòria Democràtica.

6.4. Mesures:

6.4.1. Establiment d'un mecanisme reglat de relació entre l'Estat i la Comunitat Valenciana que incloga un calendari pluriennal de finançament.

6.4.2. Reunió, almenys anual, entre la persona titular de la conselleria competent en matèria de Qualitat Democràtica i les perso-

Asociaciones LGTBI, feministas y de defensa de la lengua y cultura valenciana.

Objetivo 4: Formación del profesorado en materia de didáctica de la Memoria Democrática.

5.4. Medidas:

5.4.1. Elaboración de un currículum formativo para el profesorado de ESO y Bachillerato sobre enseñanza del franquismo y formación del alumnado en valores democráticos y de convivencia.

5.4.2. Realización de cursos sobre la materia en los CEFIRE de la Comunitat Valenciana.

5.4.3. Soporte a la red de centros por la memoria democrática, aulas de memoria democrática y profesorado especializado en la materia.

Coordina: conselleria competente en materia de Calidad Democràtica

Interviene: Servicio de Formación del Profesorado
Secretaria Autònoma de Formació e Investigació

EJE 6: Gobernanza de la Memoria Democrática

Objetivo 1: Fortalecimiento de la Red de Municipios para la Memoria Democrática.

6.1. Medidas:

6.1.1. Creación formal de la Red mediante un instrumento jurídico, dotándola de un contenido efectivo que vaya más allá de una denominación.

6.1.2. Coordinación de las actuaciones de la Red con el resto de las administraciones.

Coordina: conselleria competente en materia de Calidad Democràtica

Interviene: DG Administración Local
FVMP

Objetivo 2: Establecimiento de un mecanismo formal de coordinación entre las diputaciones provinciales y la GVA en materia de Memoria Democrática para la coordinación de sus actuaciones.

6.2. Medidas:

6.2.1. Elaboración de un protocolo de colaboración con cada una de las diputaciones provinciales en el cual se establezcan los mecanismos de colaboración y seguimiento de las actuaciones conjuntas a desarrollar en materia de Memoria Democrática.

Coordina: conselleria competente en materia de Calidad Democràtica

Interviene: diputaciones provinciales
DG Administración Local

Objetivo 3: Cooperación con otras comunidades autónomas en materia de Memoria Democrática.

6.3. Medidas:

6.3.1. Celebración de convenios de colaboración con otras CCAA para intercambiar experiencias y buenas prácticas en materia de Memoria Democrática.

6.3.2. Celebración de reuniones anuales con las personas titulares de las consellerias con competencias en materia de memoria democràtica para visibilizar las actuaciones que se realicen anualmente en el conjunto del Estado.

Coordina: Conselleria competente en materia de Calidad Democràtica

Interviene: conselleria competente en materia de Calidad Democràtica

Consejerías con competencias en Memoria Democràtica en otras comunidades autónomas

Objetivo 4: Cooperación con la AGE en materia de Memoria Democrática.

6.4. Medidas:

6.4.1. Establecimiento de un mecanismo reglado de relación entre el Estado y la Comunitat Valenciana que incluya un calendario plurianual de financiación.

6.4.2. Reunión, al menos anual, entre la persona titular de la conselleria competente en materia de Calidad Democràtica y las perso-

nes representants del Ministeri per a impulsar els assumptes d'interés comú.

6.4.3. Creació d'un fòrum de relació Estat-Comunitat Valenciana sobre Memòria Democràtica.

Coordina: conselleria competent en matèria de Qualitat Democràtica

Intervé: Secretaria d'Estat de Memòria Democràtica.

Objectiu 5: Establiment d'un funcionament reglat de la Comissió Tècnica de Coordinació i del Comitè Tècnic de Persones Expertes.

6.5. Mesures:

6.5.1. Elaboració d'un protocol de funcionament de tots dos òrgans col·legiats.

6.5.2. Calendarització de les seues reunions a fi d'assegurar la seua periodicitat.

6.5.3. Establiment d'un pla anual de treball.

Coordina: conselleria competent en matèria de Qualitat Democràtica

Intervé: conselleria competent en matèria de Qualitat Democràtica

Objectiu 6: Difusió de l'acció de la GVA en matèria de Memòria Democràtica.

6.6. Mesures:

6.6.1. Manteniment, revisió i actualització de la pàgina web institucional de Memòria Democràtica per a difondre, de manera immediata i comprensible, l'acció de la conselleria en la matèria.

6.6.2. Campanya anual de publicitat institucional relativa a la promoció dels valors de convivència i memòria democràtica.

6.6.3. Participació de representants de la conselleria competent en la matèria en els esdeveniments que tinguen lloc en la comunitat autònoma relacionats amb la Memòria Democràtica, especialment en aquells que compten amb finançament de la GVA.

Coordina: conselleria competent en matèria de Qualitat Democràtica

Intervé: conselleria competent en matèria de Qualitat Democràtica DGTIC

Objectiu 7: Foment de la producció audiovisual relacionada amb la Memòria Democràtica pels mitjans de comunicació públics.

6.7. Mesures:

6.7.1. Establiment d'una línia de subvenció nominativa per a subvencionar la realització de produccions audiovisuals relacionades amb la Memòria Democràtica.

6.7.2. Participació en festivals cinematogràfics.

6.7.3. Recuperació i difusió de documentals sobre la guerra, la dictadura franquista i la transició.

Coordina: conselleria competent en matèria de Qualitat Democràtica

Intervé: Corporació valenciana de Mitjans de Comunicació.

Institut Valencià de Cultura – Filmoteca Valenciana

Entitats memorialistes

nas representantes del Ministerio para impulsar los asuntos de interés común.

6.4.3. Creación de un fòrum de relación Estado-Comunitat Valenciana sobre Memoria Democrática.

Coordina: conselleria competente en materia de Calidad Democrática

Interviene: Secretaria de Estado de Memoria Democrática.

Objetivo 5: Establecimiento de un funcionamiento reglado de la Comisión Técnica de Coordinación y del Comité Técnico de Personas Expertas.

6.5. Medidas:

6.5.1. Elaboración de un protocolo de funcionamiento de ambos órganos colegiados.

6.5.2. Calendarización de sus reuniones a fin asegurar su periodicidad.

6.5.3. Establecimiento de un plan anual de trabajo.

Coordina: conselleria competente en materia de Calidad Democrática

Interviene: conselleria competente en materia de Calidad Democrática

Objetivo 6: Difusión de la acción de la GVA en materia de Memoria Democrática.

6.6. Medidas:

6.6.1. Mantenimiento, revisión y actualización de la página web institucional de Memoria Democrática para difundir, de manera inmediata y comprensible, la acción de la conselleria en la materia.

6.6.2. Campaña anual de publicidad institucional relativa a la promoción de los valores de convivencia y memoria democrática.

6.6.3. Participación de representantes de la conselleria competente en la materia en los acontecimientos que tengan lugar en la comunidad autónoma relacionados con la Memoria Democrática, especialmente en aquellos que cuentan con financiación de la GVA.

Coordina: conselleria competente en materia de Calidad Democrática

Interviene: conselleria competente en materia de Calidad Democrática DGTIC

Objetivo 7: Fomento de la producción audiovisual relacionada con la Memoria Democrática por los medios de comunicación públicos.

6.7. Medidas:

6.7.1. Establecimiento de una línea de subvención nominativa para subvencionar la realización de producciones audiovisuales relacionadas con la memoria democrática.

6.7.2. Participación en festivales cinematográficos.

6.7.3. Recuperación y difusión de documentales sobre la guerra, la dictadura franquista y la transición.

Coordina: conselleria competente en materia de Calidad Democrática

Interviene: corporación Valenciana de Medios de Comunicación

Instituto Valenciano de Cultura – Filmoteca valenciana

Entidades memorialistas